

Jaarverslag 2009

Jaarverslag

2009

Inhoudsopgave

Secretariaatsverslag

1. Inleiding	7
2. Organisatie	?
2.1 Bestuur	9
2.2 Personeel	9
2.3 Interne organisatie	9
2.4 Beleidsplan en actieplannen	9
2.5 Europees Parlement	9
2.6 Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD)	9
3. Activiteiten	15
3.1 Plaatselijke en provinciale (kies)verenigingen	15
3.1.1 Vitalisering plaatselijke kiesverenigingen	15
3.1.2 Ledenwerving	15
3.1.3 Overleg provinciale propagandacoördinatoren	15
3.2 Statuten plaatselijke en gemeentelijke kiesverenigingen	16
3.3 De Banier	16
3.4 Verkiezingen	17
3.4.1 Verkiezing Europees Parlement	17
3.4.2 Gemeenteraadsverkiezingen	17
3.4.3 Provinciale Statenverkiezingen	18
3.4.4 Tweede Kamerverkiezingen	18
3.4.5 Permanente campagne	19
3.5 Afdeling Communicatie, voorlichting en vorming (CVV)	19
3.5.1 Commissie CVV	19
3.5.2 Kadercursussen	19
3.5.3 Wethoudersoverleg, Statenledenoverleg en Waterschapsbestuurdersoverleg	20
3.5.4 Straatsburg	20
3.5.5 Folders	20
3.5.6 Website	20
3.5.7 Huisstijl	21
3.5.8 Beurzen	22
3.5.9 Commissie Aanpassing Toelichting Gemeenteprogram	22
3.6 Overleg met Landelijk Bestuur van de ChristenUnie	22
3.7 Voorzittersoverleg politieke partijen	22
3.8 Cassatie bij de Hoge Raad	23
4. Guido de Brès-Stichting	25
4.1 Inleiding	25
4.2 Bestuur en personeel	25
4.3 Publicaties	26
4.4 Guido-conferenties	29

4.5	Zicht	30
4.6	Communicatie	32
4.7	Organisatie	32
4.8	Tot slot	33
5.	SGP-Jongeren	35
5.1	Bestuur	35
5.2	Voorzitter	35
5.3	Jeugdwerkadviseur	36
5.4	Politiek Bestuur	36
5.4.1	<i>Sociaal Economische Zaken</i>	36
5.4.2	<i>Binnenlandse Zaken</i>	37
5.4.3	<i>Onderwijs</i>	37
5.4.4	<i>Duurzame Ontwikkeling en Landbouw</i>	37
5.4.5	<i>Internationaal</i>	37
5.5	Organisatiebestuur	37
5.5.1	<i>Commissie In Contact</i>	37
5.5.2	<i>Commissie Activiteiten</i>	38
5.5.3	<i>Commissie Communicatie</i>	38
5.5.4	<i>Commissie KLIK</i>	38
5.5.5	<i>Commissie Verenigingen</i>	38
5.6.	Ten slotte	38
6.	SGP-fractie in Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal	41
6.1	Personalia	41
6.2	Deelname commissies/besturen binnen en buiten de SGP	41
6.3	Activiteiten in het parlement	42
6.4	Externe activiteiten	43
6.5	Eerste Kamer	44
6.5.1	<i>Parlementaire werkzaamheden</i>	44
6.5.2	<i>Wetsvoorstellen</i>	44
6.5.3	<i>Nieuwe voorzitter</i>	45
7.	Afsluiting	46
	Bijlage 1 Agenda algemene vergadering 27 maart 2010 (incl. bijlagen)	47
	Bijlage 2 Kwantitatief overzicht	55
	Bijlage 3 Verslag algemene vergadering 14 maart 2009	56
	Financieel jaarverslag	65
	Verslag van de penningmeester	65
	Balans per 31 december 2009	68
	Rekening van baten en lasten over het jaar 2009	69
	Accountantsverklaring	70

1 Inleiding

De namen zijn gewijzigd. De inhoud is hetzelfde. De strijd der geesten die in de negentiende eeuw plaatsvond, vond ook plaats in 2009.

“Als de vrijheid het onvoorwaardelijk gehoorzamen aan menselijk welbehagen is, dan is zij een hersenschim”, zo schreef Groen van Prinsterer in zijn Ongeloof en Revolutie (1847). Die vrijheid van het individu was ook in het jaar 2009 maatschappelijk en politiek het hoogste ideaal. Die vrijheid staat synoniem voor Faraó's woorden: “Wie is de HEERE, Wiens stem ik gehoorzamen zou om Israël te laten trekken? Ik ken den HEERE niet en zal ook Israël niet laten trekken” (Exodus 5:2). Daarin resoneert: “Wat is de Almachtige, dat wij Hem zouden dienen?” (Job 21:15). “De vrijheid is onderwerping aan de wet. Wij zeggen het ook, indien de wet berust op erkenning van de hoogste Wetgever en op onderwerping aan Zijn geboden. Wij zeggen het niet wanneer de wet de wil, het goedvinden, (...) van de meerderheid is. (...)”. Die vrijheid is een hersenschim, een gedachtespinsel, een onmogelijkheid als zij verankerd is in de mens. De ware vrijheid (vera libertas) ligt in de onderwerping aan God.

Vrijheid is maatschappelijk het ideaal. Daarentegen: godsdienst kan en mag geen leidraad zijn voor het maatschappelijke leven. Zo ook in Groens tijd. “Nog één belangrijk punt, de godsdienst, wat zal de regel zijn van de revolutionaire staat? Het zal deze regel zijn: alle godsdiensten te tolereren, zonder zelf enige godsdienst te hebben. Desalniettemin werkt deze regel zo, dat de staat eerbiediging wil van zijn eigen voorschriften van politiek en moraliteit en elke godsdienst verbant die niet buigt voor deze afgod”. Het zijn profetische woorden van Groen van Prinsterer die hun uitwerking hebben gekregen.

De revolutie is omkering van waarden. Maar: tegenover de revolutie staat het Evangelie. Tegenover het ongeloof staat het geloof. Tegenover verwerping van Gods Woord staat de onvoorwaardelijke genadige overgave aan Gods Woord. Dat was in alle gebrek de boodschap van de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) in 2009. De werkzaamheden van de SGP stonden in 2009 in het licht van de strijd van de geesten. In dit jaarverslag wil het Hoofdbestuur uitvoerig verantwoording afleggen van zijn werkzaamheden ten dienste van de partij met haar vertegenwoordigers en bestuurders.

2 Organisatie

2.1 Bestuur

In de op 14 maart 2009 gehouden algemene vergadering zijn de volgende leden van het Hoofdbestuur herkozen: ds. A. van Heteren, ds. C.A. van Dieren en ds. A. Vlietstra.

Het Hoofdbestuur bestaat op 31 december 2009 uit de volgende personen:

- › ds. A. van Heteren *Partijvoorzitter*
- › W. Kolijn *Algemeen voorzitter*
- › drs. P.A. Zevenbergen *Secretaris*
- › J.P. Tanis *Penningmeester*
- › mr. P.J. den Boef

- › dr. H. van den Belt
- › prof.dr.ir. A.G. Bregman
- › ds. C.A. van Dieren
- › ds. D. Heemskerk
- › mr. M.J.W. Hoek
- › ir. L. de Knegt
- › M.F. van Leeuwen
- › H. Uil
- › ds. A. Vlietstra
- › P.T. de Vries

Het Hoofdbestuur heeft in 2009 in totaal 6 keer vergaderd. Ook het dagelijks bestuur heeft 6 keer vergaderd. Er is een gezamenlijke vergadering geweest van het Hoofdbestuur met de leden van de Raad van Advies.

De heer ir. B.J. van der Vlies is als adviseur bij de vergaderingen van het Hoofdbestuur aanwezig. Verder worden bestuursvergaderingen bijgewoond door mr. V.A. Smit (algemeen secretaris).

Het partijarchief is op 2 oktober 2009 overgedragen aan het Nationaal Archief. Alleen de laatste 20 jaar wordt nog binnen het SGP-bureau bewaard. Hetzelfde geldt voor de archieven van de Guido de Brès-Stichting, de SGP-jongeren en de voormalige Stichting Voorlichtings- en Vormingscentrum van de SGP. Van laatstvermelde stichting zijn overigens alle archieven overgedragen nu bedoelde stichting is opgeheven. Voor plaatselijke, gemeentelijke en provinciale (kies)verenigingen wordt nog een handreiking gemaakt hoe omgegaan moet worden met archieven.

2.2 Personeel

In het afgelopen jaar is een drietal personen bij de partij in dienst getreden. Dit betreft de dames A.C. Weerheim (per 1 januari 2009; managementassistente), M. Westerhout (per 1 februari 2009; administrateur) en J.C. van Putten-van Dieren (per 13 februari 2009; administratief medewerker).

De totale personele bezetting is op 31 december 2009 als volgt:

- › mw. drs. N.M. Bakker-de Bonte *adviseur CVV (parttime)*
- › mw. A.M.J. van der Bas *huishoudelijk medewerker (parttime)*
- › W. Goudriaan *adviseur CVV*
- › mw. C.W. de Jong *medewerker CVV*
- › mw. J.C. van Putten-van Dieren *administratief medewerker (parttime)*

- › mw. J. van Schaik *secretarieel-administratief medewerker (parttime)*
- › mr. V.A. Smit *algemeen secretaris*
- › mw. A.C. Weerheim *managementassistente*
- › mw. M. Westerhout *administrateur*

Wetenschappelijk instituut

- › drs. J.A. Schippers *directeur (parttime)*
- › drs. J.W. van Berkum *wetenschappelijk medewerker*

SGP-jongeren

- › H.J. Nijsink MA *jeugdwerkadviseur*
- › W. van den Berg MSc *medewerker (parttime)*

2.3 Interne organisatie

De interne organisatie is in 2009 niet veranderd. Aan de voor die tijd aangebrachte wijzigingen is werkende weg verder vorm en inhoud gegeven. Het gevormde managementteam functioneert tot tevredenheid. Alle functies binnen het bureau zijn beschreven en gewaardeerd.

Met de begroting voor 2010 is een planning- en controlcyclus gestart die met de dit jaar op te stellen bestuursrapportages en uiteindelijk de in 2011 op te stellen jaarrekening compleet zal worden gemaakt. De bestuursrapportages zijn niet alleen financieel van inhoud, maar vooral ook beleidsmatig. Daardoor krijgt het Hoofdbestuur op enkele momenten in het jaar de gelegenheid om bij te sturen. In samenhang met de inmiddels geïntroduceerde bestuurlijke jaaragenda wordt daarmee ook beoogd meer (vergader)tijd van het Hoofdbestuur vrij te maken voor bezinning op politiek-strategische onderwerpen.

Cruciaal voor het welslagen van het voorgaande is het op orde zijn en houden van de (interne) randvoorwaarden. Veel aandacht is in het afgelopen jaar dan ook uitgegaan naar de automatisering binnen het SGP-bureau. Er is een nieuw systeem voor leden- en abonnementenregistratie aangeschaft dat veel meer mogelijkheden biedt dan de oude software. Zo kunnen er meer relevante gegevens worden geregistreerd, zijn er meer selectiemogelijkheden en is het systeem meer toegesneden op een (nabije) toekomst waarin ook secretarissen van bijvoorbeeld plaatselijke kiesverenigingen toegang gegeven kan worden tot deze database voor de eigen lokale gegevens. Ook is het mogelijk om de inning van de contributie centraal te gaan verzorgen. De software voor de boekhouding is eveneens vernieuwd en de hard- en software voor de werkplekken voldoet weer aan de eisen van de tijd. Juist als het gaat om automatisering eiste de inhouding van de rijkssubsidie en daardoor uitgestelde investeringen inmiddels zijn duidelijke tol. In 2009 zijn dan ook juist op dit terrein forse stappen voorwaarts gezet, al moet het systeem voor leden- en abonnementenregistratie gaandeweg nog wel met nieuwe informatie worden verrijkt.

Twee keer per jaar vindt er een ‘geformaliseerd’ overleg plaats tussen de ‘inhoudelijk’ medewerkers van het SGP-bureau en de Tweede Kamerfractie. Dat laat natuurlijk onverlet dat er ook tussentijds de nodige (bilaterale) contacten zijn.

2.4 Beleidsplan en actieplannen

In 2008 is door het Hoofdbestuur een integraal strategisch beleidsplan vastgesteld. De daarin vermelde richtinggevendende thema's zijn in 2009 uitgewerkt in actieplannen. Ook deze actieplannen zijn inmiddels door het Hoofdbestuur vastgesteld. De actieplannen kunnen worden onderscheiden in drie hoofdthema's, nl. boodschap, kennis en organisatie. Bij boodschap gaat het bijvoorbeeld om communicatie, het vermijden en bestrijden van karikaturen en een doelgroepenbeleid. Kennis betreft niet alleen scholing, maar bijvoorbeeld ook netwerken voor kennisuitwisseling. Bij organisatie gaat het om ledenwerving, vergroten van betrokkenheid van leden, vitalisering van kiesverenigingen en bezinning op de partijorganisatie (introduktie landelijk lidmaatschap naast dat van een kiesvereniging bijvoorbeeld). Het onderwerp boodschap heeft prioriteit en moet eigenlijk

voor de a.s. Tweede Kamerverkiezingen zijn geïmplementeerd. Als het gaat om kennis is sprake van een continue proces dat werkende weg steeds meer vorm en inhoud moet krijgen. Zo is het de bedoeling om dit voor- en najaar opnieuw een ‘kadercursusdag’ te organiseren (zie verder ook par. 3.4.2 en 3.5.2). Bij het onderdeel organisatie liggen de prioriteiten nogal onderscheiden, waarbij het vitaliseren van de plaatselijke, gemeentelijke en provinciale (kies)verenigingen prioriteit heeft en daarvoor ook een adviseur CVV wordt benoemd (projectbenoeming voor in beginsel 3 jaar).

2.5 Europees Parlement

De SGP werkte in de Eurofractie in het eerste halfjaar van 2009 samen met de ChristenUnie. Vertegenwoordigers voor de ChristenUnie-SGP in het Europees Parlement waren drs. B. Belder voor de SGP en dr. J. Blokland voor de ChristenUnie. Het kantoor van de fractie was tot juli 2009 gevestigd in Rotterdam. De Europarlementariërs kregen ondersteuning van een aantal beleidsmedewerkers van de ChristenUnie en de volgende SGP'ers:

- › drs. W. Boonzaaijer (parttime), tot 31 juli
- › drs. D.J. Diepenbroek (parttime)
- › drs. W.T. van Luik

Na de verkiezingen is de SGP zelfstandig verder gegaan in Europa. De Eurofractie SGP heeft nu één Europarlementariër, drs. B. Belder. Hij kreeg ondersteuning van een viertal medewerkers zodat een groot deel van de beleidsterreinen is afgedekt. De volgende medewerkers waren in het tweede halfjaar in dienst voor de SGP:

- › drs. D.J. Diepenbroek
- › drs. P.B. de Groot (parttime)
- › drs. W.T. van Luik
- › drs. F.I. van der Maas

De SGP heeft zich in het Europees Parlement aangesloten bij de politieke fractie Europa van Vrijheid en Democratie (EVD), een kleine en onafhankelijke fractie waar de SGP haar standpunten en beginselen in alle vrijheid kan en mag uitdragen. De Eurofractie heeft geen kantoor meer in Rotterdam, wat betekent dat de medewerkers en de heer Belder afwisselend vanuit huis en vanuit de kantoren in Brussel en Straatsburg werken.

De gecombineerde Eurofractie werd bijgestaan door twee instanties, te weten de Commissie van Advies (CvA) en de Stichting Assistentie Eurofractie (SAE). Lid van de SAE waren de heren drs. B. Belder, dr. J. Blokland, drs. P. van Dalen, dr. C.S.L. Janse en E. van Voorden. Gezien het veranderde karakter van de nieuwe SGP Eurofractie (geen stichting meer) zijn deze instanties niet meer verplicht en zullen worden opgeheven.

Voor nadere informatie over de contactgegevens van de fractie, het werk van de fractie en de onderwerpen waarmee zij zich in het Europees Parlement bezig houden, wordt verwezen naar de website: <http://eurofractie.sgp.nl>.

2.6 Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD)

Het mandaat van het NIMD is het bevorderen van democratiseringsprocessen in jonge, vaak fragiele democratieën. Het NIMD ondersteunt en adviseert politieke partijen in deze landen als de steunpilaren van meerpartijdemocratie. Vaak komen deze landen uit een moeilijke periode van oorlog of er is een autoritair regime geweest. Doel is om in de partnerlanden een goed functionerend, duurzaam, pluralistisch partijpolitiëk systeem te verankeren. Informatie over inhoud en werkwijze gedurende 2009 is te vinden op www.nimd.org.

Namens de SGP is dr. C.S.L. Janse vertegenwoordigd in het NIMD bestuur. Het bestuur heeft tijdens een evaluatie van de bestuurlijke structuur van het NIMD besloten dat de Raad van Toezicht wordt veranderd in een Raad van Advies (RvA). De leden van de huidige RvA namens de SGP zijn drs.

G. Nieuwenhuis en mr. P.J. den Boef. Eerste plaatsvervangend lid van de RvA is ing. K.A Smits, tweede plaatsvervangend lid is drs. E.J. Brouwer. Het bestuur vergaderde zeven maal in 2009 en organiseerde een tweedaagse reflectiebijeenkomst, de RvA vergaderde twee maal. De functie van partijcoördinator wordt vervuld door drs. H.J. van Schothorst. Eenmaal vergaderden bestuurslid, leden van de RvA en de partijcoördinator gezamenlijk. Namens de SGP-jongeren heeft Wilco Kodde zitting in het jongerenplatform van het NIMD.

Het jaar 2009 was een uitdagend jaar voor het NIMD als instituut. Mede door de toenemende controle- en verantwoordingscultuur heeft het ministerie van Buitenlandse zaken het NIMD onder verscherpt toezicht gesteld. De Tweede Kamer nam twee moties aan die een nader onderzoek van het NIMD vereisen. Het NIMD heeft zich opengesteld voor een nog lopende externe institutionele evaluatie. De vanwege de financiële crisis op handen zijnde bezuinigingsplannen van het kabinet, samen met een kritischer wordende publieke opinie rond ontwikkelingssamenwerking, kunnen van invloed zijn op een eventueel vernieuwd subsidiekader 2011-2015. Daarover moet besloten worden in 2010.

Van Leeuwen Records - Samenhang en

Costa Fonds

Geen b...
Kom no...

BONAPARTE

Erdee

3 Activiteiten

3.1 Plaatselijke en provinciale (kies)verenigingen

3.1.1 Vitalisering plaatselijke kiesverenigingen

Het Hoofdbestuur is er veel aan gelegen om de plaatselijke kiesverenigingen zo adequaat mogelijk te ondersteunen om zodoende de politiekinhoudelijke dynamiek binnen de partij - ook op lokaal niveau - te vergroten. Wij zijn ons ervan bewust dat er kiesverenigingen zijn die natuurlijk al veel doen in het belang van onze partij. Er zijn ook kiesverenigingen waarvoor dat niet of in veel mindere mate geldt. Dat aantal lijkt helaas toe te nemen. Hoewel al veel langer de gedachte bestaat dat hiervoor (veel) meer capaciteit binnen het bureau moet worden 'vrijgemaakt', was dat tot voor kort niet mogelijk. Door organisatorische wijzigingen en investeringen in de automatisering is dat inmiddels wel binnen handbereik gekomen. Bovendien is het nu ook ingebed in het beleidsplan en de actieplannen. Begin 2010 is dan ook een adviseur CVV benoemd voor een periode van 3 jaar voor in het bijzonder de ondersteuning van kiesverenigingen.

Overigens zal in dit kader ook de vraag onder ogen moeten worden gezien, mede gelet op subsidievoorwaarden, of de huidige manier waarop de partij is opgebouwd nog wel adequaat is. Niet alleen bestaat er het gevaar dat alle kiesverenigingen 'hetzelfde wiel' uitvinden - om dat te voorkomen kan de te benoemen adviseur CVV goede diensten bewijzen - maar ook blijkt regelmatig dat kiesverenigingen om wat voor reden dan ook de eigen interne zaken niet of onvoldoende op orde hebben waardoor (administratieve) fouten ontstaan. Daarnaast verliest de partij door de huidige organisatie veel leden (door niet doorgegeven verhuizingen en het opheffen van kiesverenigingen met als gevolg steeds meer 'witte vlekken'). Een oplossing voor met name het laatste zou kunnen zijn om naast het lidmaatschap van een plaatselijke kiesvereniging ook een direct lidmaatschap van de partij mogelijk te maken. Immers, verspreid wonende SGP'ers kunnen zich weliswaar aansluiten bij een dichtstbijzijnde plaatselijke kiesvereniging, maar als dat soms (meer dan) tientallen kilometers verder is, gebeurt dat niet. Het Hoofdbestuur gaat zich de komende tijd indringend op dit vraagstuk beraden.

3.1.2 Ledenwerving

Een van de onderwerpen die van de plaatselijke kiesverenigingen veel meer aandacht nodig heeft, is ledenwerving. Het is in een behoorlijk aantal gevallen duidelijk dat een aanzienlijke ledengroei tot de mogelijkheden moet behoren gelet op bijvoorbeeld de omvang van de kerkelijke achterban ter plaatse.

Hiervoor geldt dus in het bijzonder dat stilstand veelal letterlijk achteruitgang betekent. Lidmaatschap zorgt voor betrokkenheid en bovendien zijn leden van belang voor het vervullen van bestuursfuncties en volksvertegenwoordigende ambten. Twee van de door het Hoofdbestuur vastgestelde actieplannen gaan dan ook over het werven van nieuwe leden en het behouden en vergroten van de betrokkenheid van bestaande leden. Een draaiboek voor ledenwerving is bijna gereed. Dit zal onderdeel gaan uitmaken van het in 2009 gemaakte losbladige handboek.

Het zal duidelijk zijn dat het uiteindelijk vooral een zaak is van voortdurende en gerichte acties van plaatselijke kiesverenigingen; daar immers ligt de 'sleutel voor succes'.

3.1.3 Overleg provinciale propagandacoördinatoren

Door elke provinciale vereniging is (al dan niet uit het midden van het desbetreffende bestuur) een 'coördinator' benoemd met als taak jaarlijks contact te hebben met alle plaatselijke kiesverenigingen over het reilen en zeilen in die kiesvereniging ((telefonische) visitatie). Deze coördinator is desgevraagd ook behulpzaam bij het proces van vitalisering. Daarnaast moet hij ook verkeerde ontwikkelingen signaleren en zo nodig en mogelijk pro-actief de kiesverenigingen

enthousiasmeren. Inmiddels lijkt het erop dat alle provinciale verenigingen wel op een of andere manier aan bovenbedoelde doelstelling gestalte aan het geven zijn. Een intensivering daarvan lijkt evenwel nodig te zijn. De voor dit doel te benoemen adviseur CVV zal hier ondersteuning bij gaan bieden.

Bedoelde coördinatoren komen zo'n twee keer per jaar in overleg bijeen met medewerkers van de partij en onder leiding van de algemeen voorzitter.

3.2 Statuten plaatselijke en gemeentelijke kiesverenigingen

Een aantal plaatselijke kiesverenigingen heeft de statuten nog niet aangepast aan de wijziging van de partijstatuten waartoe is besloten in de op 24 juni 2006 gehouden algemene vergadering. Of misschien zijn de statuten wel aangepast, maar zijn die (ten onrechte) niet ter goedkeuring aan het Hoofdbestuur voorgelegd.

3.3 De Banier

De Banier biedt elke veertien dagen, behalve dan in recesperiodes, de gelegenheid om kennis te nemen van het werk van de SGP en van SGP'ers. Zo kan van dichtbij worden gevolgd wat er in en om de partij en in de samenleving speelt.

In het afgelopen jaar is *De Banier* 22 keer verschenen waarvan 4 keer in een oplage voor alle leden en donateurs van de partij.

Het aantal betalende abonnees per 31 december 2009 op *De Banier* is 6.715. Een klein aantal abonnees maakt gebruik van de mogelijkheid om *De Banier* ingesproken op een cassettebandje te ontvangen. Het op cassetteband ingesproken partijblad verschijnt een week na de 'papieren' versie.

De redactie van *De Banier* bestaat uit de heren:

- › W. Koliijn (hoofdredacteur)
- › mr. V.A. Smit (eindredacteur)
- › drs. M. de Bruyne
- › ds. A. van Heteren
- › drs. H.J. Nijsink
- › ir. B.J. van der Vlies

De redactie heeft in 2009 twee keer vergaderd.

De Banier verschijnt met een onderbreking in de Tweede Wereldoorlog al vanaf 1921. In al die jaren zijn tal van artikelen verschenen die van blijvende waarde zijn. Omdat *De Banier* alleen op papier wordt bewaard, is de toegankelijkheid van al die informatie erg slecht. Verschillende promovendi weten daar na dagenlang 'snuffelen' en overtypen alles van. Bovendien verpulvert langzaam maar zeker het papier. Nu doet zich de gelukkige omstandigheid voor dat de Koninklijke Bibliotheek samen met het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie in het kader van het subsidieprogramma 'Erfgoed van de Oorlog' de jaargangen tot en met 1942 wil digitaliseren. De SGP krijgt die bestanden te zijner tijd gratis geleverd. Gelet daarop is besloten om zelf de jaargangen van na de Tweede Wereldoorlog te laten digitaliseren. Op die manier wordt een schat aan informatie ontsloten voor een breed publiek. *De Banier* vanaf 1945 is vanaf februari/maart 2010 digitaal raadpleegbaar (met uitzondering van de lopende en voorlaatste jaargang) via de website van de SGP.

Bij deze gelegenheid wordt er nog eens op gewezen dat op artikelen, reportages, interviews, foto's en illustraties auteursrechten kunnen rusten. Daarom is overname daarvan uitsluitend toegestaan na voorafgaande toestemming van de redactie. Hetzelfde geldt overigens voor de lay-out van *De Banier* als zodanig en ook van de website van de SGP. In een voor kiesverenigingen nog op te stellen huisstijlhandboek zullen hiervoor aanwijzingen worden gegeven.

3.4 Verkiezingen

3.4.1 Verkiezing Europees Parlement

In het verslagjaar heeft de verkiezing van de leden van het Europees Parlement veel aandacht gevraagd.

Met de door het Hoofdbestuur op 22 februari 2008 ingestelde selectieadviescommissie zijn goede ervaringen opgedaan. Het door deze commissie opgestelde advies is door het Hoofdbestuur na consultatie van de leden van de Raad van Advies gelet op hun positieve advies ongewijzigd vastgesteld. Ook de (enkele) van plaatselijke kiesverenigingen ontvangen reacties hebben niet tot wijziging van het concept van de kandidatenlijst geleid.

Verder maakte een drietal personen namens de SGP deel uit van de gezamenlijk met de ChristenUnie ingestelde verkiezingsprogrammacommissie, te weten dr. C.S.L. Janse, drs. D.J. Diepenbroek en mr. D.J.H. van Dijk. Drs. P.A. Zevenbergen was namens het Hoofdbestuur adviseur van de verkiezingsprogrammacommissie. Het programma is in december 2008 door het Hoofdbestuur (voorlopig) vastgesteld en na het ledencongres van de ChristenUnie in januari 2009 definitief.

Ook is gezamenlijk met de ChristenUnie een campagnecommissie ingesteld. De SGP'ers daarin waren drs. M. de Bruyne, drs. H.J. Nijsink en mr. V.A. Smit.

Met het oog op deze verkiezing is regelmatig overleg gevoerd met het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie.

Het resultaat van de verkiezingen was verblijdend, doch mede als gevolg van eisen van Britse conservatieven over de opvatting van de SGP over het passief kiesrecht voor vrouwen is het bij de 'groepsvorming' in het Europees Parlement tot een breuk met de ChristenUnie gekomen. Gelukkig mag worden geconstateerd dat de samenwerking met de Europarlementariër van de ChristenUnie en zijn medewerkers goed is gebleven en wederkerig hand- en spandiensten voor elkaar worden verricht.

3.4.2 Gemeenteraadsverkiezingen

Om de gemeentelijke kiesverenigingen in staat te stellen tijdig de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart 2010 ter hand te nemen, is begin 2009 een losbladig handboek in een negental regionale voorlichtingsbijeenkomsten gepresenteerd. Het handboek bestond toen nog uit een (1) draaiboek verkiezingen, (2) raamwerk-verkiezingsprogramma, (3) handleiding publiciteit raadsverkiezingen 2010 en (4) een notitie over efficiënt werken in een fractie; van reactief naar proactief. Verder is op 21 november 2009 een goed bezochte kadercursusdag gehouden met workshops over debatteren, media, collegeonderhandelingen, campagne voeren, etc.

Inmiddels wordt hard gewerkt aan een vervolg. Het is de bedoeling om met de debat- en mediatraining als 'rode draad' in volgende jaren een verdieping en verbreding te realiseren. De verdieping betreft bijvoorbeeld de verschillende aspecten van debatteren zoals argumenteren, presenteren, weerleggen van SGP-karikaturen en dat soort dingen. De verbreding betreft bijvoorbeeld een training voor voorzitters van besturen van kiesverenigingen of meer in het algemeen voorlichting over partijprocedures, adviezen voor bevordering van de vitaliteit, ledenwerving, etc.

Aan het 'verwerken' van de zogenoemde H3-1 c.q. H3-2 formulieren moest ondanks het feit dat zowel in het handboek als in brieven bijvoorbeeld is geattendeerd op de letterlijke tekst van de aanhef daarvan - zoals de in te vullen statutaire en bij de Kiesraad ingeschreven partijnaam - nog veel tijd worden besteed. Ook rondom de gemeenteraadsverkiezingen was te merken dat de informatie kennelijk niet (tijdig) op het goede adres was aangekomen of daarvan onvoldoende kennis was genomen. Zo moest bij de bestelling van promotiemateriaal soms helaas 'nee' worden verkocht als kiesverenigingen hun bestelling niet tijdig hadden ingezonden naar het SGP-bureau.

Wellicht moet alle informatie over gemeenteraadsverkiezingen in het vervolg dus ook maar naar alle raadsfracties worden toegezonden.

Ter bevordering van eenduidigheid in de uitstraling is gezorgd voor in huisstijl opgemaakte verkiezingsposters en ander verkiezingsmateriaal. Met een drukkerij zijn afspraken gemaakt over een 'gecentraliseerde productie' van deze modelposters. Door middel van een 'opdracht' via de website van de SGP konden lijstnummer, naam lijsttrekker, verkiezingsmotto, eventueel een foto van de lijsttrekker en natuurlijk ook formaat, aantallen, etc. en de naam en adresgegevens van de plaatselijke kiesvereniging worden doorgegeven aan de desbetreffende drukkerij. De posters zijn daarna opgemaakt, een proefdruk werd naar de desbetreffende plaatselijke kiesvereniging gezonden en uiteindelijk werden de gedrukte exemplaren met een nota verzonden naar de plaatselijke kiesverenigingen. Verder bleek op enig moment dat ook vanuit de provinciale vereniging van Gelderland in samenwerking met KRB Reclame B.V. initiatieven werden genomen richting plaatselijke kiesverenigingen op basis van de destijds in opdracht van ons door KRB Reclame B.V. ontwikkelde nieuwe huisstijl. Dat initiatief was dermate waardevol dat wij die door middel van een door KRB Reclame B.V. ontwikkelde informatiebrochure ter kennis van de plaatselijke kiesverenigingen hebben gebracht. In die brochure waren diverse campagne-uitingen zoals flyers, brochures, ansichtkaarten, spandoeken, visitekaartjes en advertenties opgenomen die bij KRB Reclame B.V. konden worden besteld.

Op deze manier denken wij het voor de plaatselijke kiesverenigingen gemakkelijker en goedkoper te hebben gemaakt zonder dat het de SGP grote administratieve lasten oplevert. Nu het aantal gevallen van samenwerking met onder andere de ChristenUnie beperkt is, is geen gezamenlijke poster voor SGP en ChristenUnie gemaakt. Nog los van het feit dat over zo'n poster overeenstemming moet worden bereikt met de ChristenUnie, kan desondanks op lokaal niveau daarvan altijd nog worden afgeweken. Uit oogpunt van efficiency is daar geen prioriteit aan gegeven. Wel is aangeboden in voorkomend geval te helpen bij het ontwerpen van een poster.

Overigens laat het voorgaande onverlet dat bij volgende gemeenteraadsverkiezingen nog wel het een en ander verder gestroomlijnd moet worden. Met name het punt communicatie tussen SGP-bureau en kiesverenigingen en binnen de gemeentelijke kiesverenigingen en/of raadsfracties behoeft de aandacht en de verhouding tussen 'centraal' en 'decentraal' als het gaat om campagnematerialen. Niettemin is ten opzichte van de in 2006 gehouden gemeenteraadsverkiezingen al een behoorlijke 'verbeterslag' gemaakt.

Op 14 januari 2010 is met het oog op de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen een landelijke startbijeenkomst gehouden.

3.4.3 Provinciale Statenverkiezingen

Net als voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt voor de a.s. provinciale Statenverkiezingen een raamwerk-verkiezingsprogramma en een draaiboek opgesteld. Het is de bedoeling dat een en ander medio april 2010 gereed zal zijn, waarna de provinciale verenigingen de verdere voorbereiding van deze in 2011 te houden verkiezingen (tijdig) ter hand kunnen nemen.

3.4.4 Tweede Kamerverkiezingen

D.V. in 2011 worden Tweede Kamerverkiezingen gehouden. In 2009 zijn een selectieadviescommissie, een verkiezingscampagnecommissie en een verkiezingsprogrammacommissie ingesteld.

Als het om de verkiezingsprogrammacommissie gaat, zijn de plaatselijke kiesverenigingen in de gelegenheid gesteld om na gehouden ledenvergadering schriftelijk suggesties te doen die naar hun oordeel een plaats in het verkiezingsprogramma zouden moeten krijgen. Uiteraard moeten die suggesties van een gedegen politieke motivatie zijn voorzien. Die suggesties zijn - voorzien van een (gebundelde) reactie van de verkiezingsprogrammacommissie - medio februari 2010

aan de plaatselijke kiesverenigingen toegezonden met het verzoek die te behandelen in een ledenvergadering die dan toch al gehouden moet worden als voorbereiding op de partijdag. Vervolgens kunnen de afgevaardigden een mandaat krijgen en op grond daarvan van hun mening laten blijken tijdens de partijdag. Aan het slot van de behandeling van een suggestie zal worden gepeild wat het draagvlak daarvoor is. Overigens is in 2009 al nagedacht over de contouren van het nieuwe verkiezingsprogramma waaronder bezuinigingsmogelijkheden. Ook is de selectieadviescommissie begonnen met het voorbereiden van een advies over de kandidatenlijst. De verkiezingscampagnecommissie is voor het eerst in januari 2010 bijeen geweest.

3.4-5 Permanente campagne

In het licht van de 'permanente campagne' worden regelmatig advertorials geplaatst in het *Reformatisch Dagblad* en het *Nederlands Dagblad*. Ook zijn in 2009 advertenties geplaatst in de Startkrant en in EO-Visie.

3.5 Afdeling Communicatie, voorlichting en vorming (CVV)

3.5.1 Commissie CVV

Eind 2006 is door het bestuur van de toenmalige Stichting Voorlichting & Vorming (SVV) en ook door het Hoofdbestuur ingestemd met een advies van de toenmalige Commissie Interne Organisatie om niet op grond van wet- en regelgeving verplichte rechtspersonen zo veel mogelijk te ontbinden en in te bedden in de reguliere partijorganisatie. Om die reden is SVV medio 2007 ontbonden (en ook de Stichting Huisvestingszaken) en zijn de activiteiten van SVV gaan behoren tot die van de Vereniging SGP.

Om de in het bestuur van SVV aanwezige expertise met betrekking tot de doelgroep van SVV te behouden binnen de Vereniging SGP is destijds een commissie ingesteld om de belangen van deze doelgroep optimaal te kunnen blijven behartigen. Sinds die tijd is er veel veranderd binnen het SGP-bureau. In 2007 is een adviseur CVV benoemd met een HBO-opleiding communicatie. Binnenkort zal een adviseur CVV worden benoemd voor met name de vitalisering van plaatselijke en provinciale (kies)verenigingen. Vorig jaar is door het Hoofdbestuur een beleidsplan vastgesteld en in oktober jl. de daarop gebaseerde actieplannen over kort gezegd boodschap, kennis en organisatie. De commissie CVV is in 2007 twee keer bijeen geweest en in 2008 driemaal. De vergaderingen stonden vooral in het teken van 'bijpraten' over de dagelijkse gang van zaken. Bestuurlijke kwesties lopen uiteraard via het Hoofdbestuur. De commissie moest zich dus vooral richten op het 'inhoudelijk klankborden'. Wel zijn leden van de commissie op persoonlijke titel betrokken geweest bij bijvoorbeeld het opstellen van de hiervoor bedoelde actieplannen. Ook als het gaat om het opstellen van documenten voor bijvoorbeeld de gemeenteraadsverkiezingen is een lid van de commissie CVV daarbij betrokken geweest. En bij die voor de waterschapsverkiezingen weer een ander lid. Dat is ook veel meer de werkwijze van het SGP-bureau geworden, namelijk om bij verschillende (kortdurende) trajecten verschillende personen vanuit de achterban daarbij te betrekken waarbij na afloop van het traject de wegen weer scheiden. Dat levert de mogelijkheid op om telkens te bezien wie daar om wat voor reden (deskundigheid, geografische spreiding, etc.) het beste bij betrokken kunnen worden en levert bovendien telkens 'fris bloed' op en vergroot ook nog eens de betrokkenheid van meer (actieve) SGP'ers bij het landelijk gebeuren. Hetzelfde doet zich nu voor bij de voorbereiding van de a.s. verkiezingen voor Provinciale Staten en de Tweede Kamer. Die werkwijze bevalt heel goed en sluit ook goed aan bij een van de actieplannen dat erin voorziet om deskundigheid vanuit de achterban zo veel mogelijk te mobiliseren via (digitale) netwerken. Gelet op het voorgaande is de Commissie CVV per 18 december 2009 opgeheven.

3.5.2 Kadercursussen

Op 21 november 2009 is een kadercursusdag gehouden die vooral in het teken stond van de gemeenteraadsverkiezingen in 2010. Tegelijk is gewerkt aan het tot stand brengen van een 'doorlopende leerlijn' dat inmiddels heeft geresulteerd in een begin van een scholingsprogramma voor 2010 tot en met 2013. Kern daarvan is debat- en mediatraining. Daarnaast worden tal van andere

(SGP-specifieke) modules geboden, al dan niet in samenwerking met Guido de Brès-Stichting en SGP-jongeren. Het programma voorziet niet alleen in een kadercursusdag in zowel het voor- als het najaar, maar ook in de mogelijkheid van een in company training. Het programmaboekje wordt begin 2010 naar belanghebbenden toegezonden.

3.5.3 Wethoudersoverleg, Statenledenoverleg en Waterschapbestuurdersoverleg

Het wethoudersoverleg kwam twee keer bij elkaar, te weten in het voorjaar (Renswoude) en in het najaar (Hardinxveld-Giessendam). De door het wethoudersoverleg opgestelde en door het Hoofdbestuur overgenomen notitie over de door hen gewenste vormen van ondersteuning en begeleiding vanuit of door tussenkomst van het SGP-bureau maakt deel uit van het hiervoor vermelde scholingsprogramma. Ook was een van de workshops van de op 21 november 2009 gehouden kadercursusdag gericht op (a.s.) wethouders.

Het Statenledenoverleg is twee keer bijeen geweest. Onderwerpen die aan de orde kwamen zijn Natura 2000, bezuinigingen en herverdeling van het Provinciefonds (kerntakendiscussie), CO₂-opslag, gemeentelijke herindelingen, onteigening in het kader van natuurontwikkeling c.q. natuurherstel, duurzame energie en verkoop van aandelen in energiebedrijven.

3.5.4 Straatsburg

In 2009 is opnieuw de organisatie van een excursie naar Straatsburg ter hand genomen. De laatste excursie voor leden van het Hoofdbestuur, wethouders, raadsleden en steunfractieleden en hun echtgenotes dateert van april 2008. Dit keer zal de excursie plaatsvinden D.V. van maandag 17 t/m woensdag 19 mei 2010. De kern van de excursie is een bezoek aan het Europees Parlement en ontmoetingen met lid en medewerkers van onze Eurofractie. Daarnaast maakt een bezoek aan de stad Straatsburg deel uit van de excursie.

3.5.5 Folders

In het achterliggende jaar is een heel nieuwe folder gemaakt die zeker ook voor ledenwerving goede diensten kan bewijzen. De folder heeft de titel Bijbelse politiek. De SGP stáát ervoor meegekregen. Het is als het ware een kennismaking met onze partij. Daarnaast zijn bestaande folders natuurlijk nog altijd verkrijgbaar bij het SGP-bureau. Meer in het algemeen is een overzicht en planning opgesteld van (te herziene) folders. Het is de bedoeling dat daar in de komende jaren verder uitwerking aan zal worden gegeven.

3.5.6 Website

De in opdracht van de SGP ontwikkelde template van de website voor plaatselijke, gemeentelijke en provinciale (kies)verenigingen blijkt in een behoefte te voorzien. Inmiddels zijn er 62 gebruikers (inclusief Eurofractie).

In het verslagjaar is de template met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen uitgebreid met een module voor een fotoboek, poll, forum, nieuwsbrief, RSS-feed en video's. De SGP heeft dat voorgefinancierd. Nu in 2010 een lager maandtarief geldt voor de gebruikers omdat de grens van 50 gebruikers is gepasseerd, zullen de daardoor vrijkomende middelen worden gebruikt om bedoelde modules te financieren. Daarnaast is een eenmalige eigen bijdrage van de gebruikers gevraagd.

De vormgeving van de template komt overeen met de landelijke website, waardoor de herkenbaarheid fors is toegenomen. Uiteraard is het nu wel zaak dat dat ook zo wordt gehouden! Er is niet alleen ruimte voor lokale informatie zoals verenigingsnieuws, fractiedocumenten en informatie over raadsleden, maar ook voor informatie van de landelijke site zoals enkele meest recente nieuwsberichten en agenda-items. Door middel van het adres van de website (URL) en de vormgeving van de template is ervoor gezorgd dat geen misverstand kan bestaan over hetgeen tot de verantwoordelijkheid van de SGP (landelijk) behoort en wat onder verantwoordelijkheid van een plaatselijke kiesvereniging (of provinciale vereniging) op de website is geplaatst.

Het grote voordeel van de nieuwe website is dat plaatselijke kiesverenigingen zich niet meer hoeven te bekommeren over het bouwen van een eigen site. Daarnaast is het beheer uiterst gebruikersvriendelijk, loopt het 'onderhoud' mee met de landelijke website en wordt de herkenbaarheid en de aantrekkingskracht van deze lokale en provinciale websites (en daarmee van de desbetreffende kiesverenigingen) vergroot. Bovendien is de beveiliging van de website tegen inbraken, ongewenste informatiewijziging of gehele verwijdering goed geregeld.

Uiteraard moeten de kiesverenigingen wel zelf zorg dragen voor de redactionele inhoud, zoals nieuwsartikelen, aankomende gebeurtenissen in de agenda en plaatselijke documenten. Maar er zijn geen zorgen meer over technische ondersteuning, administratieve handelingen omtrent website-abonnementen of beveiliging. Er kan automatisch voor worden gezorgd dat de website op zondag niet kan worden bezocht.

De website is ontwikkeld in het WIS Web Content Management Systeem (WIS CMS). Dit CMS heeft een zeer gebruikersvriendelijke werkomgeving waarin de site beheerd kan worden. De werkomgeving heeft sterke overeenkomsten met het voor bijna iedereen wel bekende Windowssysteem. Het beheer is vergelijkbaar met het gemak waarmee in een tekstverwerker een tekst wordt opgemaakt. Maar natuurlijk kunnen er, zeker in de 'aanloopfase', vragen rijzen. Daarom is er een eenvoudige en heldere gebruikershandleiding beschikbaar. Daarnaast kunnen vragen per e-mail worden gesteld aan een van onze medewerkers.

Om een indruk te krijgen van de websites en de mogelijkheden, kunt u via de landelijke SGP-website (www.sgp.nl) een aantal kiesverenigingen bezoeken die in het dropdownmenu zijn vermeld (aan de rechterkant, onder 'standpunten').

Het is nu wel van belang om de gemeenschappelijke huisstijl van die verschillende websites te handhaven. Immers, het vergroten van de herkenbaarheid is een belangrijke hoofddoelstelling van dit project.

3.5.7 Huisstijl

Uit de bestaande voorlichtingsmaterialen blijkt dat de diversiteit in vormgeving zodanig groot is, dat er niet of nauwelijks een voor de partij herkenbare lijn in is te ontdekken. Met de in 2006 gehouden Tweede Kamerverkiezingen is de website opgefrist, terwijl dat voor *De Banier* in 2007 is gedaan. *De Banier* is in redelijke mate afgestemd op de website. In 2008 is een begin gemaakt met het harmoniseren van de huisstijl van de SGP waarbij de bestaande website en de huidige vormgeving van *De Banier* als uitgangspunt zijn genomen. Inmiddels komt de nieuwe huisstijl in verschillende uitgaven van de partij al tot uitdrukking (briefpapier, folder, jaarverslag, programma partijdag, verkiezingsmaterialen, etc.), maar helaas heeft het aan tijd ontbroken om dit richting kiesverenigingen 'uit te rollen'.

Onderdeel van de huisstijl is de partijslogan Bijbelse politiek. De SGP stáát ervoor. Beoogd wordt om de SGP de komende jaren een beter herkenbaar gezicht te geven, ook in de vorm van de op verschillende plaatsen, momenten en gedaanten terugkerende slogan Bijbelse politiek. De SGP stáát ervoor. Achtergrond van deze slogan is dat de SGP in de vuurlinie van de publieke opinie ligt. Er is in het algemeen een wat defensieve houding in het optreden naar buiten. Dat is niet sterk en bovendien onnodig. De SGP doet immers niet meer dan haar standpunten uitdragen. Standpunten die bovendien decennialang hetzelfde zijn. Dit maakt van de SGP een stabiele factor in politiek en maatschappij. Er kan van alles worden gezegd van de partij, maar ze staat wel ergens voor. Met bovenstaande slogan wordt dat onder woorden gebracht. Als de slogan wordt ontleed, is daarover het volgende te melden:

Bijbelse politiek:	beschrijving van de kern van het 'product'
De SGP:	het is praktisch om de 'merknaam' in de slogan op te nemen
Stáát:	associeert met standvastigheid, onverzettelijkheid, soliditeit, betrouwbaarheid
Ervoor:	De SGP heeft het odium van een 'tegen'partij, maar is ook vóór heel veel

zaken. Ergens voor staan betekent ook: iets persoonlijk bewaken dat in gevaar, kwetsbaar of kostbaar is.

In praktische zin is de slogan breed toepasbaar. In plaats van ‘Bijbelse politiek’ is in feite ieder denkbaar thema te vertalen. Ook in de publieke opinie als achterhaald beschouwde standpunten kunnen zelfverzekerd worden uitgedragen. De slogan dwingt ertoe om niet defensief te melden waar de SGP tégen is, maar offensief uit te dragen waar de SGP vóór is. De slogan is ook persoonlijk toe te passen: ‘Ik stá ervoor’ of ‘Wij stáán ervoor’. Op de modelposters voor verkiezingen is het onderdeel ‘De SGP stáát ervoor’ een vaste ondertitel die volgt op het verkiezingsmotto.

3.5.8 Beurzen

Ook in 2009 was de SGP weer met een stand present op de 50-Plusbeurs om de ouderen die de beurs bezoeken informatie te geven over de partij. Het belangrijkste wat bereikt wordt op de 50-Plusbeurs is dat mensen een beter beeld krijgen van de partij. Verder was de SGP present bij de Familiedagen in Hardenberg en bij de Nederland Zingt-dag in Utrecht.

3.5.9 Commissie Aanpassing Toelichting Gemeenteprogram

Deze commissie heeft het gemeenteprogram en de toelichting daarop geheel herzien. Het resultaat daarvan is een nieuw handreiking voor lokale politici onder de titel ‘De gemeente dichtbij. Handreiking voor lokale politici’. De handreiking gaat onderdeel uitmaken van het in 2009 uitgebrachte losbladige handboek.

De inmiddels ontbonden commissie bestond uit de volgende personen:

- › drs. P.A. Zevenbergen (voorzitter), Hoofdbestuurslid, voormalig wethouder;
- › W. Goudriaan (secretaris), medewerker communicatie;
- › M. Bogerd, gemeentesecretaris Urk, statenlid Flevoland;
- › T. van Oostenbrugge, griffier Schouwen-Duiveland, statenlid Zeeland;
- › mr. V.A. Smit, algemeen secretaris, raadslid Ridderkerk;
- › F.J. Tollenaar, medewerker SGP-Statenvructie in Zeeland;
- › G. Leertouwer, medewerker Tweede Kamerfructie van de SGP;
- › mr. A. Weggeman, jurist Raad van State en raadslid Capelle aan den IJssel;
- › drs. S. Stoop, burgemeester Dirksland en statenlid Zuid-Holland;
- › mr. C.P.W. van den Berg, raadslid Waddinxveen;
- › drs. J.A. Schippers, directeur Guido de Brès Stichting, lid deelgemeenteraad Prins Alexander, voormalig medewerker Eurofructie ChristenUnie-SGP.

De eindredactie is verzorgd door de heer H. Pool.

3.6 Overleg met Landelijk Bestuur van de ChristenUnie

Er is verschillende keren overleg gevoerd met het bestuur van de ChristenUnie. In deze besprekingen is met name aan de orde geweest de samenwerking bij de verkiezing van het Europees Parlement.

Gelet op het feit dat de samenwerking in het Europees Parlement op dit moment van een heel andere orde is dan voorheen, zijn de reguliere bestuurlijke contacten tot eenmaal per jaar terug gebracht. Dit laat onverlet dat zeker de wederzijdse voorzitters ‘elkaar weten te vinden’ als dat nodig is.

In dit verband zij voorts nog vermeld dat een afgevaardigde van het Hoofdbestuur zo mogelijk de algemene vergaderingen van de ChristenUnie bijwoont om mede daardoor blijk te geven van wederzijds meeleven. Overigens gebeurt dat op uitnodiging ook bij het CDA en de VVD.

3.7 Voorzittersoverleg politieke partijen

In het periodieke overleg tussen de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de partijvoorzitters stonden voorstellen met betrekking tot een nieuwe Wet financiering politieke partijen centraal. Onderwerp van bespreking waren de registratieplicht van door politieke partijen

ontvangen bijdragen in geld en natura, de openbaarmakingsplicht, de maximering van giften, eventuele sancties via een bestuurlijke boete en het subsidiestelsel als zodanig. Het wetsvoorstel zal begin 2010 voor advies aan de Raad van State worden toegezonden. Beoogd wordt om de nieuwe wet voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2011 in werking te laten treden.

Het zal duidelijk zijn dat de aangescherpte administratieve verplichtingen voor politieke partijen ook gevolgen zullen hebben voor de organisatie van onze partij. Daarom is ook aan administratieve fouten in relatie tot de eisen die (toekomstige) subsidievoorwaarden aan een hedendaagse partijorganisatie stelt, ook ten aanzien van het financieel beheer en de betrouwbaarheid van bijvoorbeeld de ledenregistratie, in een brief van 23 december 2008, kenmerk Co81223.243, uitvoerig aandacht besteed. Nu blijkt dat die informatie soms niet met andere bestuursleden is gedeeld, is begin dit jaar de inhoudelijk zelfde informatie toegezonden naar zowel de secretarissen als penningmeesters van de besturen van plaatselijke, gemeentelijke en provinciale (kies) verenigingen (brief d.d. 14 januari 2010, kenmerk P100114.092). Indien onvolkomenheden worden geconstateerd, zal het Hoofdbestuur daarover in gesprek gaan met de desbetreffende besturen.

3.8 Cassatie bij de Hoge Raad

Zoals bekend is, hebben de SGP en de Staat cassatie ingesteld bij de Hoge Raad tegen het arrest van het Gerechtshof te Den Haag van 20 december 2007. Het Gerechtshof oordeelde toen dat het onderscheid dat de SGP maakt tussen mannen en vrouwen verboden is op grond van onder meer het Vrouwenverdrag dat de Staat verplicht om vrouwen op gelijke voet met mannen te verzekeren van het passief kiesrecht. Volgens het hof worden het recht op godsdienstvrijheid en het recht van vrijheid van vereniging niet in de kern geraakt, bij het recht op gelijke behandeling is dat wel het geval. Het hof acht het daarom, net als de rechtbank, onrechtmatig dat de Staat niet optreedt tegen deze vrouwendiscriminatie. Bij het kiezen van die maatregel heeft de Staat beleidsvrijheid. Omdat de te nemen maatregel in een wet zal moeten worden neergelegd, kan het hof die maatregel niet opleggen. De rechter kan niet treden in de wetgevende taak die aan de regering en het parlement is voorbehouden, aldus het Gerechtshof.

Op 27 november 2009 heeft de procureur-generaal in deze kwestie advies uitgebracht aan de Hoge Raad. Volgens dit advies zou het arrest van het Gerechtshof in stand moeten blijven. Dit zou betekenen dat de Staat verplicht is maatregelen te nemen tegen de SGP om discriminatie van vrouwen door uitsluiting van het passief kiesrecht uit te bannen. De Hoge Raad zal op 26 februari 2010 arrest wijzen.

Als cassatieadvocaat treedt namens de SGP op de heer mr. J.P. Heering van BarentsKrans advocaten notarissen N.V. te Den Haag. Hij doet dat in samenwerking met mr.drs. S.O. Voogt (Moree & Gelderblom advocaten te Rotterdam).

Een andere procedure die nog loopt betreft die in hoger beroep van de Stichting Proefprocessenfonds CWI e.a. tegen de SGP. In deze procedure gaat het erom dat het CWI in eerste aanleg had gevorderd voor recht te verklaren dat de SGP in strijd handelt met internationale verdragen en nationale wet- en regelgeving en daarom onrechtmatig handelt jegens het CWI door vrouwen niet op gelijke wijze te behandelen als mannen. De rechter zou de SGP hebben moeten veroordelen tot - kort gezegd - wijziging van de statuten en eventueel overige partijinterne regelingen zodanig dat bedoeld onderscheid niet meer wordt gemaakt en zou tevens het besluit uit de negentiger jaren tot introductie van het buitengewoon lidmaatschap nietig hebben moeten verklaren.

Het CWI is in deze procedure op 7 september 2005 niet-ontvankelijk verklaard door de Rechtbank te Den Haag en is van dit vonnis in hoger beroep gegaan bij het Gerechtshof (ook te Den Haag). Het CWI heeft tot nu toe geen grieven tegen dit vonnis geformuleerd, waardoor deze procedure feitelijk 'stil ligt'.

4 Guido de Brès-Stichting

4.1 Inleiding

De Guido de Brès-Stichting, het wetenschappelijk instituut voor de SGP, is de ‘denktank’ van de SGP. Zij onderzoekt zelfstandig politieke en maatschappelijke vraagstukken ten dienste van de SGP om zo kennis en inzicht te verwerven met het oog op de voortdurende ontwikkeling van een staatkundig-gereformeerde visie op alle relevante beleidsterreinen. De resultaten van het onderzoek communiceert zij met politici, partijleden, SGP-stemmers en extern publiek.

Bezinning op actuele ontwikkelingen en reflectie ten aanzien van maatschappelijke en politieke veranderingen verdienen voortdurende aandacht. Ontwikkelingen en standpunten behoeven telkens kritische toetsing aan de Bijbel en aan de staatkundig-gereformeerde beginselen. Op deze manier kan de SGP een inspirerende en opbouwende bijdrage leveren aan het bestuur van ons land. Daarbij mag de partij zich niet laten meevoeren door de waan van de dag enerzijds of verstarren anderzijds. Het wetenschappelijk instituut voor de SGP stimuleert daarom bezinning, debat en opinievorming in de volle breedte van het kiezerspotentieel van de SGP en wil meer mensen op zijn activiteiten attenderen. Ook wordt bewust het debat aangegaan met andersdenkenden. Het achterliggende doel is dat de Guido de Brès-Stichting een bijdrage levert aan het streven van de partij om meer mensen te brengen tot erkenning van het gezag van Gods Woord in politiek en samenleving.

De Guido de Brès-Stichting is opgericht op 21 maart 1974 en statutair gevestigd te 's-Gravenhage. Voor u ligt het jaarverslag 2009 van de Guido de Brès-Stichting. In dit jaarverslag wordt teruggeblikt op de werkzaamheden die het afgelopen jaar door het wetenschappelijk instituut zijn verricht. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de samenstelling van het bestuur en personeel (4.2), verschenen en in voorbereiding zijnde publicaties (4.3), georganiseerde conferenties (4.4), studieblad *Zicht* (4.5), communicatie (4.6), organisatie (4.7) en enkele opmerkingen ter afsluiting (4.8).

Met dit jaarverslag wil het bestuur van de Guido de Brès-Stichting verantwoording af te leggen over de activiteiten van het wetenschappelijk instituut in 2009 aan donateurs van de Stichting, aan de leden van de partij en aan het hoofdbestuur van de SGP. In de hier voorliggende versie is een aantal paragrafen enigszins ingekort. Een volledige versie is op te vragen bij het wetenschappelijk instituut voor de SGP.

4.2 Bestuur en personeel

In het verslagjaar 2009 telde het bestuur van de Guido de Brès-Stichting negen leden. In het verslagjaar is zijn de bestuursleden Fieret en Goudriaan met ingang van 1 januari 2010 herbenoemd voor een periode van vier jaren. De samenstelling van het bestuur luidde per 31 december 2009 als volgt [tussen haakjes staat evt. de bestuursfunctie en het jaar van aftreden]:

- › **Dr. W. Fieret, Woudenberg**, [voorzitter, 2014], 60 jaar, lid College van Bestuur van het Van Lodenstein- en Hoornbeeckcollege te Amersfoort;
- › **Dr. ir. J.S. van den Brink**, Meteren, [secretaris, 2013], 41 jaar, onderzoeker bij Philips Healthcare te Best en raadslid van de gemeente Geldermalsen;
- › **Drs. P.C. den Uil, Oud-Alblas**, [penningmeester, 2011], 55 jaar, algemeen directeur Prot. Chr. Woonzorgorganisatie Sabina van Egmont te Oud-Beijerland;
- › **Dr. H. van den Belt**, Woudenberg, [2011], 38 jaar, hervormd predikant, bijzonder universitair docent gereformeerde Godgeleerdheid aan de Universiteit Utrecht, lid van het hoofdbestuur van de SGP;

- › **Dr. A. Goudriaan**, Papendrecht [2014], 40 jaar, universitair docent patristiek en vroegmoderne theologiegeschiedenis aan de faculteit der Godgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam;
- › **Drs. M.J. Kater**, Kampen [2013], 47 jaar, docent Theologische Universiteit Apeldoorn en predikant van de Christelijke Gereformeerde kerk te Sint-Jansklooster;
- › **Mr. A. Klaassen**, Barneveld [2011], 31 jaar, specialist in arbeidsrecht bij Bouwman en Van Dommelen Advocaten te Veenendaal;
- › **Mr. C.G. van der Staaïj**, Benthuizen [2013], 41 jaar, lid van de SGP-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- › **Dr. ir. W. de Vries**, Veenendaal [2012], 50 jaar, onderzoeker globale milieuvraagstukken bij Wageningen Universiteit en Researchcentrum.

Het bestuur houdt toezicht op het (beheer van het) wetenschappelijk instituut, stelt de jaarbegroting en het jaarverslag vast, bespreekt de voortgangsrapportages van de projecten en houdt een functioneringsgesprek met de directeur.

In 2009 vergaderde het bestuur vijf keer: op 3 februari, 16 april, 11 juni, 8 september en 13 november. Gemiddeld was tweederde van de bestuursleden op de vergaderingen present. Naast de bespreking van de voortgang van de inhoudelijke en organisatorische thema's, waren in 2009 belangrijke vergaderonderwerpen onder meer:

- › vaststelling functiebeschrijvingen voor het personeel;
- › vaststelling meerjarenplan 2010-2013;
- › bespreking concept-nota Overheid en godsdienst bij Johannes Calvijn;
- › bespreking concept-commentaar over gelijke behandeling;
- › digitalisering van alle jaargangen van *Zicht* (1960 tot en met 2008).

Per 1 januari 2009 had het wetenschappelijk instituut een nagenoeg volledige bezetting. De functie van directeur wordt vervuld door drs. J.A. Schippers. De formatieomvang van deze functie is thans 90 procent (0,9 fte) en zal per 1 maart 2010 worden uitgebreid naar 100 procent. Verder is drs. J.W. van Berkum als wetenschappelijk medewerker (1,0 fte) verbonden aan het wetenschappelijk instituut.

De advertentiewerving, met name voor het studieblad *Zicht*, werd in 2009 verzorgd door mw. G. de Jong-van Zwieten op basis van een afroepcontract.

Voor administratieve ondersteuning van het wetenschappelijk instituut is in 2009 gebruik gemaakt van de diensten van personeel dat in dienst is van de partij, met name mevrouw M. Westerhout voor de financiële administratie, mevrouw J. van Schaik voor de secretariële ondersteuning, donateurs- en abonnementenadministratie en mevrouw C.W. de Jong voor de verzorging van de website.

4.3 Publicaties

In het verslagjaar is gewerkt aan de volgende projecten die hebben geleid of nog zullen leiden tot een publicatie.

› Nota Christenen ten tijde van het Romeinse Rijk

Drs. J.W. van Berkum e.a., *Kwetsbare minderheid, zichtbare gemeenschap. De Vroege Kerk als inspirerend voorbeeld voor christenen in een seculiere samenleving*, Gouda 2009, 148 pag., ISBN 978-90-78323-08-2.

Christenen in West-Europa leven tegenwoordig in een cultuur die haaks staat op de Bijbel. Dat leidt tot spanningen en tot spannende vragen. Hoe kun je christen zijn in deze tijd? Past een houding van openlijk protest of kun je maar beter zwijgen? Nieuw zijn die vragen niet, ze zijn al zo oud als de christenheid. Het wetenschappelijk instituut voor de SGP deed studie en onderzoek naar de manier van denken en leven van de eerste christenen. Zij waren in het Romeinse rijk een kwetsbare

minderheid. Maar dat niet alleen. Ze vormden ook een zichtbare gemeenschap. Aan de hand van aspecten uit het dagelijks leven, zoals huwelijk en gezin, werk en beroep, zorg voor de medemens, sport en spel, wordt beschreven hoe christenen in de tijd van de Vroege Kerk vorm en inhoud gaven aan de navolging van Christus. Elk hoofdstuk sluit af met een aantal zinvolle lessen daaruit voor christenen vandaag de dag. Met een spits naar het politieke, kerkelijke en persoonlijke leven. Dit boek beoogt zo bouwstenen te bieden voor de opstelling van SGP'ers in politiek en samenleving. De samenstelling van de werkgroep was als volgt: dr. A. Goudriaan (voorzitter), drs. J.W. van Berkum (secretaris), prof. dr. A. Baars, ds. L.J. Geluk, mr. G. Holdijk en dr. K. van der Zwaag. Als adviseur fungeerde ds. J. Koppelaar.

› **Commentaar Gezin en de overheid**

Jaco van den Brink, *De staat achter de voordeur?! Overheidsinvloed op het gezin in internationaal perspectief*, Gouda 2009, 72 pag., ISBN 978-90-78323-09-9; Jaco van den Brink, *Government and Family: influence or intrusion? A comparative study on family policies in an international perspective*, Gouda 2009, [translation in English by Maris van der Laak], 72 pgs., ISBN 978-90-78323-10-5.

De focus van dit commentaar ligt op een thema dat in de nota *Goedgezinde politiek* (uitgave WI-SGP, Gouda 2006) wat onderbelicht is gebleven, te weten de mate waarin de overheid zich inlaat met vraagstukken en problemen in de gezins sfeer. Hoe ver reikt de taak van de overheid ten aanzien van het gezin? Wanneer is ingrijpen 'achter de voordeur' geboden? Aan de hand van literatuurstudie is het Nederlandse gezinsbeleid vergeleken met het gezinsbeleid in Duitsland (corporatistisch of traditioneel model), de Verenigde Staten (Angelsaksisch of non-interventionistisch model) en Zweden (egalitair model). Het Nederlandse beleid vertoont steeds meer trekken van het Zweedse model en belemmert daardoor de vrijheid van gezinnen.

De auteur van dit commentaar is Jaco van den Brink, student rechten en stagiair bij het wetenschappelijk instituut van april tot september 2009. De publicatie en presentatie van dit commentaar vonden plaats op 11 augustus 2009 tijdens de parlementaire sessie in het kader van het World Congress of Families V te Amsterdam. Voor die gelegenheid is het commentaar integraal in het Engels vertaald door mevrouw M. van der Laak.

De samenstelling van de werkgroep was als volgt: dhr. J. van den Brink, drs. G. Leertouwer, drs. J.A. Schippers en drs. P.C. den Uil.

› **Nota Overheid en godsdienst bij Johannes Calvijn**

Dr. H. van den Belt, *De Messiaanse kus. Overheid en godsdienst bij Johannes Calvijn*, Gouda 2009, 174 pag., ISBN 978-90-78323-11-2.

Deze nota bevat een vertaling en toelichting op aantal teksten van de reformator Johannes Calvijn (1509-1564) die betrekking hebben op de politiek. Allereerst het slot van de *Institutie*, dat als titel draagt: *Over de politieke regering*. Daarna volgt een gedeelte uit Calvijns *Korte instructie tegen de anabaptisten*. Dit polemische werk is niet eerder in de Nederlandse taal gepubliceerd. Verder komt een aantal fragmenten van de Bijbelcommentaren van Calvijn aan de orde, waaronder Jesaja 49, Romeinen 13 en 1 Timotheüs 2.

Als Calvijn schrijft over de roeping van de overheid op het gebied van de christelijke godsdienst, verwijst hij nogal eens naar Psalm 2, waarin alle koningen en overheden worden opgeroepen om de Zoon van God te kussen. Hieraan is de titel van deze studie ontleend. De Messiaanse kus van de overheid symboliseert de erkenning van de theocratie.

De conclusie van deze studie is dat Calvijns visie op de taak van de overheid met betrekking tot de godsdienst niet statisch is. Hij heeft die in de loop van zijn leven verder ontwikkeld, steeds luisterend naar de Schrift en lettend op de maatschappelijke context. Zijn benadering geeft een betekenisvolle aanzet voor verdere bezinning op de vraag wat de roeping van de overheid is ten aanzien van godsdienst in de 21ste eeuw.

Voor deze publicatie fungeerden als meelezers en commentatoren dr. A. Goudriaan, drs. J.A. Schippers en mr. C.G. van der Staaij.

› **Commentaar Wetgeving gelijke behandeling**

Drs. J.W. van Berkum LLB, *Gedwongen gelijkheid, verdrongen vrijheid. Pleidooi voor een evenwichtige balans tussen grondrechten*, Gouda 2009, 68 pag., ISBN 978-90-78323-12-9.

Het grondrecht op gelijke behandeling staat in de schijnwerpers. De oorspronkelijke bedoeling van dit grondrecht is minderheden te beschermen tegen achterstelling. Maar de tendens van de laatste jaren is daaraan tegengesteld. Personen met afwijkende opvattingen worden steeds vaker en feller beticht van discriminatie. Andere grondrechten, zoals de vrijheid van godsdienst, vereniging, meningsuiting en onderwijs, komen in het gedrang. De interpretatie en toepassing van de gelijke behandelingswetgeving leidt ertoe dat tegenstellingen en spanningen in de pluriforme Nederlandse samenleving toenemen. Het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP publiceerde daarom een commentaar over deze thematiek.

Deze publicatie laat zien dat het gelijkheidsdenken vaak op een eenzijdige manier wordt geïnterpreteerd. Het blijkt dat hieraan een levensbeschouwelijke denkwijze ten grondslag ligt, waaraan stilzwijgend een exclusieve normativiteit wordt toegekend. Daarom is het van belang om aan te tonen dat vanuit een christelijke visie het gelijkheidsbeginsel wellicht anders, maar beslist rechtvaardig en consistent kan worden toegepast. Het gaat erom de balans tussen de klassieke vrijheidsrechten en het moderne gelijkheidsrecht in evenwicht te houden. Deze studie onderschrijft de noodzaak van gelijke behandelingswetgeving in Nederland, maar concludeert tegelijk dat het wenselijk en nodig is om deze op een aantal punten te wijzigen, zodat de vrijheid van een ieder niet in het gedrang komt door een afdwongen gelijkheidsideaal.

De werkgroep bestond uit: drs. J.W. van Berkum (secretaris), dr. A. Goudriaan, mr. A. Klaassen, mr. C.G. van der Staaij en drs. P.C. den Uil.

› **Nota Globalisering**

In deze studie komen vragen rond het fenomeen van globalisering aan de orde, zoals de effectiviteit van de nationale overheid, de zich wijzigende rol van toonaangevende staten o.a. door de opkomst van China als economische en politieke wereldmacht, de effecten van globalisering op milieubeleid, ontwikkelingssamenwerking en de verschuiving van bepaalde typen werkgelegenheid naar lage lonen landen. Verder wordt de wisselwerking tussen globalisering en godsdienst onderzocht. Publicatie van de nota wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2010.

De samenstelling van de werkgroep globalisering luidt als volgt: drs. J.C. Bazen, dr.ir. J.S. van den Brink (voorzitter), dr. E. Dijkgraaf, drs. J.M. ten Hove (secretaris), ir. H. Kievit, drs. A. Lassche, ir. J. Lock, drs. J.A. Schippers, dr. ir. M.C. Verloop en A. van der Wulp.

› **Nota Energie**

De werkgroep Energie werkt aan een nota waarin de aandacht uit gaat naar de voorzieningszekerheid als gevolg van de doorgevoerde ‘liberalisering’ van de energiesector en bijvoorbeeld de opstelling van Rusland als energieleverancier. De eindigheid van voorraden fossiele brandstof en de mondiale energieschaarste roepen het vraagstuk op van de (rechtvaardige) verdeling van de energie. In de nota zal ingegaan worden op onder meer de aanpak van het mondiale klimaatprobleem en het vraagstuk van de energieveiligheid.

De samenstelling van de werkgroep energie luidt als volgt: I. Boot, mr. H. Brons, ir. J. Janssen, dr.ir. J. Morren, dr.ir. H. Polinder (voorzitter), drs. J.A. Schippers (secretaris) en dr. ir. W. de Vries. Als adviseurs treden op: dr. M. de Haas, ir. A. van Maldegem en mr. J.W. Weijers.

› **Commentaar Dierenwelzijn**

De SGP draagt ondernemers in de agrarische sector, inclusief de veehouderij, een warm hart toe. In het verleden was de SGP één van de diervriendelijker partijen, gelet op haar pleidooi voor een verbod op vivisectie en andere zaken. Momenteel waait er een andere wind door Nederland die steeds minder rekening houdt met de agrarische belangen, met als voorlopig ‘hoogtepunt’ de komst van de Partij voor de Dieren met twee zetels in de Tweede Kamer. ‘Boervriendelijk’ en ‘diervriendelijk’ worden als een tegenstelling neergezet. Bijgevolg wordt de SGP niet meer gerekend

tot de diervriendelijker partijen.

Met dit commentaar wil de partij zichzelf een spiegel voorhouden en de vraag opwerpen of de huidige inzet van de SGP ten aanzien van veehouderij en dierenwelzijn in lijn is met de waarde die de SGP hecht aan het Bijbelse rentmeesterschap, als opdracht van God. In de studie zullen ethische, biologische en economische aspecten aan de orde komen. Dit project wordt uitgevoerd in overleg en samenwerking met de SGP-fractie in de Tweede Kamer. Publicatie van dit commentaar wordt verwacht rond de zomer van 2010.

Drs. J.W. van Berkum en ir. J. Maljaars vormen de redactie van het op te stellen commentaar. In de klankbordgroep hebben de volgende personen zitting: M. Bogerd, drs. W. Boonzaaijer, M. Bossers, B. Engberts, drs. H.J. Hooglander, J. van de Lagemaat, drs. H.F. Massink, K. Polinder, I. Vermeij, ing. K. de Vries, ing. B. van de Weerd en A. Wisse.

› **Commentaar Integratie**

In het najaar van 2009 is een start gemaakt met een studie over de integratieproblematiek ten aanzien van etnische, culturele en religieuze minderheden in Nederland. De huidige maatschappelijke situatie wordt als uitgangspunt genomen; Het gaat uitdrukkelijk om personen die reeds een verblijfsvergunning hebben; asielbeleid komt in dit commentaar niet aan bod. Anderzijds wordt een breder perspectief beoogd dan alleen de visie op de islam. Het commentaar gaat in op de vraag wat wordt verstaan onder integratie en welke visies er zoal zijn op integratie. Verschillende al dan niet geïntegreerde bevolkingsgroepen in Nederland worden van dichtbij bekeken. Welke specifieke kenmerken kunnen er onderscheiden worden en wat zijn de aan de groep gerelateerde problemen, of juist de successen? In een vergelijkend onderzoek tussen niet-westerse allochtonen uit Marokko, Turkije en China zal een aantal succes- en faalfactoren worden geïdentificeerd. Het beoogde eindproduct voorziet in beleidsvoorstellen op lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Dit project wordt uitgevoerd in overleg en samenwerking met de SGP-Jongeren, de SGP-fractie in de Tweede Kamer en het hoofdbestuur van de SGP.

Het commentaar wordt geschreven door drs. W. van den Berg. Hij wordt daarbij begeleid door drs. J.W. van Berkum, mr. D.J.H. van Dijk, drs. G. Leertouwer, drs. D.J. Nijsink en drs. P.A. Zevenbergen.

4.4 Guido-conferenties

In het verslagjaar zijn de volgende vijf conferenties (mede) georganiseerd door het wetenschappelijk instituut.

› **Partijbreed congres: “Christen-zijn in een seculiere samenleving. Lessen uit de tijd van de Vroege Kerk” (22 april te Woudenberg)**

Dit partijbrede congres werd georganiseerd in samenwerking met het hoofdbestuur en de SGP-jongeren. Het aantal bezoekers was circa 75 personen.

Christenen waren een minderheid in het Romeinse rijk, net als ze dat nu in Nederland zijn. De ruimte in het publieke domein voor christelijke standpunten is niet meer vanzelfsprekend. Dat roept de vraag op in hoeverre de positie van de christenen nu vergelijkbaar is met die van de christenen in de eerste drie eeuwen van onze jaartelling. Toen waren de christenen een onderdrukte minderheid te midden van een heidense omgeving. Tijdens deze conferentie stond de vraag centraal wat christenen nu kunnen leren van de christenen uit de tijd van de Vroege Kerk. Tijdens de conferentie is ook de studie ‘Kwetsbare minderheid, zichtbare gemeenschap’ gepresenteerd. Sprekers op de conferentie waren drs. J.W. van Berkum, ds. J. Koppelaar, ir. M. Houtman en G.A. Schipaanboord MA.

› **Conferentie: 60 jaar NAVO – Van een olifant en 25 kikkers (8 mei te Gouda)**

Naar aanleiding van het zestigjarig bestaan van de NAVO is een studieconferentie belegd over het belang van de trans-Atlantische betrekkingen voor de veiligheid van Nederland en Europa. Op deze conferentie spraken prof. dr. A. Moens, hoogleraar internationale betrekkingen aan de Simon Fraser Universiteit in Canada en mr. drs. C. Homan, onderzoeker en defensiespecialist van het Instituut Clingendael. Drs. B. Belder, lid van het Europees Parlement gaf een repliek en nam ook deel aan het forumdebat onder leiding van de heer R. Pasterkamp. De conferentie werd bijgewoond door circa 35 personen.

› **Congres: Calvijn op scherp (19 juni te Dordrecht)**

Dit congres werd georganiseerd in samenwerking met het Instituut voor Reformatie-Onderzoek, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie, de Reformatorisch Maatschappelijke Unie, Christennetwerk/Gereformeerd Maatschappelijk Verbond en ForumC. Op dit congres stond Calvijns visie op politiek, arbeid, economie en recht centraal. De hoofdlezingen werden verzorgd door prof. dr. R.M. Britz (Zuid-Afrika), dr. H. van den Belt (Utrecht) en dr. P.T. van Rooden (Amsterdam). Als columnist fungeerde drs. G.J. Segers, directeur WI-CU. Dagvoorzitter was Koert van Bekkum, adjunct-hoofdredacteur van het Nederlands Dagblad.

Tijdens vijf deelsessies werd door tien debaters, waaronder dhr. P. Schalk en mr. C.G. van der Staaij, nader ingegaan op Calvijns gedachtegoed ten aanzien van een specifiek thema (politiek, sociaal beleid, arbeidsethos, markteconomie en recht en ethiek). Het congres vond plaats in de historische Augustijnenkerk te Dordrecht en werd bijgewoond door circa 120 personen.

› **Politieke sessie over gezinsbeleid op het World Congress of Families V (11 augustus te Amsterdam)**

Tijdens een interparlementaire sessie over ‘best practices’ inzake het gezinsbeleid van overheden presenteerde drs. J.A. Schippers het door Jaco van den Brink geschreven commentaar *Government and Family: influence or intrusion? A comparative study on family policies in an international perspective*. Aansluitend voerden diverse parlementsleden het woord, waaronder mr. C.G. van der Staaij (NL, SGP), drs. J. Voordewind (NL, CU), Nancy Shaeffer (USA), Kevin Andrews (Australië) en Catherine Vierling (Frankrijk, Europees Parlement). Het belang van de intrinsieke en onvervangbare waarde van gezin en huwelijk werd door alle sprekers benadrukt. Een Zweedse advocate betoogde dat het Zweedse gezinsbeleid ouders onder grote druk zet en hun gezag over hun eigen kinderen ondermijnt. De debatsessie werd bijgewoond door circa 50 personen.

› **Debatavond: Roepen in de woestijn ?! (27 november te Zeist)**

Deze debatavond stond in het teken van de waarde en het effect van een christelijk getuigenis in deze tijd. Bij de organisatie waren de provinciale vereniging en de Statenfractie in de provincie Utrecht betrokken, alsook het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP. De avond werd gehouden in de Rehobothkerk te Zeist en bezocht door ruim 200 personen.

De sprekers waren mr. D.J.H. van Dijk (beleidsmedewerker Tweede Kamerfractie SGP), dr. H. van den Belt (docent gereformeerde godgeleerdheid aan de Universiteit Utrecht, bestuurslid Guido de Brès-Stichting en lid hoofdbestuur SGP) en dr. B.J. Spruyt (conservatief denker en columnist).

Na de lezingen presenteerde drs. J.A. Schippers nota nr 37, getiteld ‘De Messiaanse kus. Overheid en godsdienst bij Johannes Calvijn’. Hij overhandigde het eerste exemplaar aan dr. R. Bisschop, voorzitter van de SGP-fractie in de Provinciale Staten van Utrecht. Na de pauze vond een forumdiscussie plaats tussen de inleiders.

4.5 Zicht

Zicht is het studieblad van het wetenschappelijk instituut voor de SGP. Het verschijnt vier keer per jaar. De oplage van het blad ligt rond de 1.150 exemplaren per editie. De opmaak en het drukwerk worden verzorgd door Torendruk Grafische Producties B.V. te Nijkerk.

De redactie vergaderde vier maal in het verslagjaar. In het voorjaar van 2009 is afscheid genomen van drs. C.G. Verhoeks en mr. drs. P. Verhoeve als redactieleden. Per 11 juni 2009 benoemde het bestuur van de Guido de Brès-Stichting drs. P.J. Verheij RA als lid van de redactie. Eind december heeft mr. G. Holdijk het lidmaatschap van de redactie neergelegd. Hij heeft gedurende een lange periode van 33 jaar meegewerkt aan ons studieblad, sinds 1991 als voorzitter van de redactie. Als nieuwe voorzitter werd dr. K. van der Zwaag gekozen. Hij is sinds 1994 redactielid van *Zicht* en in het dagelijks leven werkzaam als redacteur kerkelijk leven bij het *Reformatorisch Dagblad*.

Per 31 december 2009 is de redactie van *Zicht* als volgt samengesteld:

- › dr. K. van der Zwaag te Barneveld, voorzitter

- › drs. J.A. Schippers te Rotterdam, secretaris
- › ir. H. Kievit te Barneveld
- › ir. J. Maljaars te Woerden
- › dhr. J. Neele te Waddinxveen
- › drs. J.D. Veldman te Dordrecht
- › drs. P.J. Verheij RA te Alblasterdam

De 35^e jaargang opende met een themanummer over Gezondheidszorg. Dit nummer bevat een variatie aan bijdragen over zorg op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Daarbij komen medische, ethische, economische en politieke aspecten aan bod. Elke dag geven verzorgenden, verpleegkundigen en artsen aandacht en zorg aan zieke en kwetsbare mensen: werken van barmhartigheid die van onschatbare waarde zijn.

In het interview met dr. A. Klink, minister voor Volksgezondheid, benadrukt hij de persoonlijke verantwoordelijkheid van mensen voor hun eigen gezondheid. Een tweede interview werd gehouden met drs. W.G.A. Driessse, lid Raad van Bestuur van ZORGzaam Goeree-Overflakkee, over regionale samenwerking in de zorg. Ten slotte is een interview met dr. H.A. Post opgenomen die op 9 maart 2009 promoveerde op een dissertatie over de ontwikkeling in de SGP met betrekking tot de participatie van vrouwen in de politiek.

Nummer 2 stond in het teken van de Europese Verkiezingen en vroeg aandacht voor Europa. Allerlei aspecten van de Europese politiek komen hierin aan de orde. Onderwijs, landbouw, milieu, pensioenen, jongeren, de Europese aanbestedingsregeling, de grenzen van Europa en de rol van de Rooms-Katholieke Kerk in de huidige Europese Unie. In het nummer is een interview opgenomen met drs. B. Belder, lid van het Europees Parlement. Hij benadrukt op te willen komen voor de rechten van christenen in landen zowel buiten als binnen de Europese Unie.

Nummer 3 was een themanummer over veiligheid. Het interview met drs. Akerboom, onze 'nationale terrorismebestrijder', laat zien dat de zorg voor veiligheid hoog op het prioriteitenlijstje van politici en bestuurders staat. En omdat wij als westerlingen hechten aan onze vrijheid, leidt dat tot een haast onoplosbaar dilemma. Verschillende bijdragen belichten daarom de spanning tussen collectieve veiligheid en individuele vrijheid.

De *Zicht*-redactie stelde in het vierde kwartaal een themanummer samen over het onderwerp religie en democratie. Nederland ontkerstent in een hoog tempo. Dat valt niet te camoufleren met een façade van kerstbomen en kaarsen. In maatschappelijke en politieke discussies wordt bij herhaling argwanend gekeken naar en gesproken over godsdienst en over kerken. Het verbod op godslastering wordt geschrapt. Christelijke organisaties mogen geen overheidssteun krijgen van gemeenteraadsleden die zeggen dat ze de scheiding van kerk en staat op het oog hebben. Maar ondertussen vermengen zij staat en 'seculiere' of 'linkse kerk' en worden seculiere instellingen voorgetrokken. In deze *Zicht* komen diverse aspecten van het onderwerp 'religie en democratie' aan de orde, waaronder een interview met dr. P. de Rooy, emeritus hoogleraar Nederlandse geschiedenis sinds de Middeleeuwen. Hij betoogt dat de overheid vandaag de dag niet goed raad weet met het fenomeen godsdienst en kritiseert de wijdverbreide onkunde over religie in het algemeen.

De Bijbelstudies in deze jaargang werden verzorgd door Calvijnenner dr. W. de Greef te Leusden, emerituspredikant van de Protestantse Kerk in Nederland. In elke Bijbelstudie haalde hij treffende citaten en gedachten uit het oeuvre van de reformator Johannes Calvijn naar voren.

In december verscheen er onder de titel 33 jaar voorttrekker een bijlage bij *Zicht* 2009 nr 4. In deze bijlage zijn bijdragen opgenomen van diverse (oud)-redactieleden en medewerkers aan het blad *Zicht* over de persoon, interesses en de schrijfarbeid van mr. G. Holdijk. Op 12 december is deze bijzondere editie persoonlijk overhandigd aan de scheidend redactievoorzitter op het erf van zijn historische boerderij te Uddel. Het speciale 'Holdijk-nummer' is ook toegestuurd aan de leden van

de Eerste Kamer der Staten-Generaal en aan de leden van de Provinciale Staten van Gelderland, de twee volksvertegenwoordigingen waarin mr. Holdijk de SGP representeert.

4.6 Communicatie

Gelet op de doelstelling om zoveel mogelijk mensen te attenderen op de activiteiten van de Guido de Brès-Stichting en de doelstellingen van de SGP, streeft het wetenschappelijk instituut ernaar om zo breed mogelijk bekendheid te geven aan zijn activiteiten. Ter gelegenheid van de verschijning van een publicatie of een editie van het blad *Zicht* zijn persberichten verzonden. Ook zijn uitnodigingen verzonden aan journalisten en redacties voor de gehouden Guido-conferenties. Via bijdragen in alle 22 edities van het partijblad *De Banier* is de SGP-achterban op de hoogte gehouden van ons werk. Daarnaast is in 2009 vier keer een digitale nieuwsbrief, de zogeheten E-letter, verzonden. Via de website van de SGP kunnen personen zich aanmelden voor toezending van deze E-letter.

In het jaar 2009 is aandacht besteed aan het schrijven en publiceren van achttien opinieartikelen, met name door de directeur en de wetenschappelijk medewerker van de Guido de Brès-Stichting. Verder hebben de directeur en de wetenschappelijk medewerker veertien lezingen of workshops verzorgd, onder andere bij diverse SGP-kiesverenigingen. In het verslagjaar zijn een twintigtal congressen, bijeenkomsten of conferenties van andere organisaties, waaronder het Platform Waarden en Normen en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, bezocht door de directeur en/of de wetenschappelijk medewerker.

› Advisering

Voor raadsleden en statenleden van de SGP fungeert het wetenschappelijk instituut desgewenst, en in overleg met de afdeling Communicatie, Voorlichting en Vorming, als adviseur bij specifieke, principiële of beleidsmatige vraagstukken. In 2009 is door twee fracties (Waalwijk en Ede) van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Verder is op 15 mei het overleg met de SGP-statenfracties van de SGP bijgewoond door de directeur.

Op verzoek van het hoofdbestuur van de SGP is een raamwerk gemaakt voor een studie over de wijze waarop bijbelse, theocratische uitgangspunten voor de staatkundig gereformeerde politiek een praktische vertaling en betekenis krijgen binnen de kaders van de democratische rechtsstaat. Met twee onderdelen van deze studie is in 2009 een start gemaakt. Voltooiing van dit project is voorzien rond de zomer van 2010. In deze studie zal, gelet op de seculiere samenleving waarin de SGP opereert, ook aandacht gegeven moeten worden aan een begrijpelijke verwoording die niet tot misverstanden leidt over de intenties en doelstellingen van politiek die gegrond is op Gods Woord.

› Website

Het wetenschappelijk instituut heeft een eigen stek op het internet: www.wi.sgp.nl. Er is veel tijd en energie gestoken in de actualiseren en aanvullen van de website met recente artikelen en publicaties.

Vrijwel alle publicaties van het wetenschappelijk instituut zijn via een digitaal documentatiebeheersysteem toegankelijk. In deze zogeheten Guido-database kan op trefwoord worden gezocht binnen alle uitgaven van het wetenschappelijk instituut. Met één druk op de knop kan worden vastgesteld of over een bepaalde zoekterm is gepubliceerd. Op deze wijze kunnen mensen gemakkelijker en sneller kennis nemen van de uitgaven van het wetenschappelijk instituut. De Guido-database is toegankelijk via de hierboven genoemde website van het wetenschappelijk instituut.

In 2010 zullen alle (oude) jaargangen van het studieblad *Zicht* via internet worden ontsloten. De lopende jaargang zal met een tijdsvertraging van circa een kwartaal ook op de website worden geplaatst.

4.7 Organisatie

Ook intern, binnen het verband van de partij, was het wetenschappelijk instituut actief. Het wetenschappelijk instituut is vertegenwoordigd in de Commissie Actualisering Gemeenteprogram

vandeSGPdie in 2009 haar werkzaamheden afrondde. Daarnaast vonden afstemmingsvergaderingen plaats met besturen en personeel van de andere geledingen binnen de SGP, waaronder de fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De directeur participeert in het Management Team van het SGP-bureau en in de stuurgroep die het integraal strategisch beleidsplan voor de SGP en de daarmee verbonden actieplannen opstelt. Verder is hij lid van de commissie die het concept-verkiezingsprogramma van de SGP voor de eerstvolgende Tweede Kamerverkiezingen op gaat stellen.

De Guido de Brès-Stichting beschikt over een redelijk omvangrijke bibliotheek. De boeken, brochures en tijdschriften die daarin zijn opgenomen zijn onmisbaar voor het onderzoek. Jaarlijks worden nieuwe boeken aangeschaft, maar ontvangt het wetenschappelijk instituut ook gratis boeken van uitgevers en particulieren. In 2009 is een schenking van boeken ontvangen van de heer ir. H. van Rossum te Zeist, oud-voorzitter van de SGP-fractie in de Tweede Kamer.

4.8 Tot slot

Vorig jaar hebben we herdacht dat de reformator Johannes Calvijn 500 jaar geleden werd geboren. Door de organisatie van een congres en de publicatie van een aantal teksten van Calvijn is aandacht gevraagd voor zijn denken over de vertaling van Bijbelse waarden en normen naar het leven van alledag. Calvijns originele werk en gedachtegoed inspireert christenen tot op de dag van vandaag om in samenleving en politiek de eer van God te zoeken.

Het jaar 2009 was in politiek en economisch opzicht een turbulent jaar. De leegte in het midden van het politieke spectrum kwam uitgesproken naar voren. De financiële crisis kleurde de publieke debatten. Maar ook is de ruimte voor het leven naar de normen van Gods Woord opnieuw aangevochten. De druk die we ervaren en de eenzaamheid die dat meebrengt, dringt ons te meer onze kracht in het isolement van ons beginsel te zoeken. De voortdurende vertaling van het goede beginsel van Gods Woord naar een politiek met perspectief voor de maatschappij achten we onze roeping. Alleen daaraan ontleen we de moed en daarin vinden we ook kracht om ons land en volk een heilzaam perspectief te wijzen, opdat de ongehoorzamen zich zouden bekeren tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen (Luk 1:17). Het wetenschappelijk instituut wil zich niet alleen richten op het stimuleren van bezinning binnen de partij en haar achterban, maar nadrukkelijk ook op het debat met andersdenkenden. Het bestuur hoopt dat het werk van het wetenschappelijk instituut zo mag dienen tot opbouw van politiek en samenleving

In 2009 heeft het wetenschappelijk instituut voor de SGP verder mogen werken aan zijn doelstellingen en een brede waaier aan activiteiten kunnen ontplooiën. Allereerst past daarvoor dank aan de Heere dat we dit in alle vrijheid mochten doen. Daarnaast danken we de Nederlandse overheid, de leden van de SGP en de donateurs van de Guido de Brès-Stichting voor hun subsidie, bijdragen, donaties en giften. Ons gebed is dat God de Heere de werkzaamheden van onze Stichting met Zijn zegen wil bekronen.

5 SGP-jongeren

Het eerste decennium van deze eeuw en van dit millennium is alweer voorbij. Een bewogen jaar ligt achter ons. Politiek gezien denken we dan vooral aan de Europese verkiezingen waarbij de SGP haar zetel mocht behouden. In dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2009: Het slot van het jubileum, 'Kernideeën', de voorzitterswisseling, grote bijeenkomsten. Ieder bestuurslid, alsook onze jeugdwerkadviseur, heeft zijn bijdrage aan dit jaarverslag geleverd.

5.1 Bestuur

Het bestuur onderging in het verslagjaar diverse wijzigingen. Johan van Panhuis (Communicatie), Pieter Broer (Activiteiten), Gijsbert Bouw (Internationaal) en Jan Kloosterman (voorzitter) namen afscheid op de jaarvergadering. Aan het afscheid van Jan Kloosterman is uitgebreid aandacht besteed tijdens het voorjaarscongres, gehouden op 1 en 2 mei 2009 in Apeldoorn. Later dit jaar legde ook onze penningmeester Elles van Weelden haar functie neer. En eind december vertrok Robert van Putten als voorzitter SEZ.

In de vacatures werden verkozen: Johan Bulsink (Communicatie), Gertjan van Wijngaarden (KLIK), Tineke Morren (Activiteiten), Bas van Hell (Binnenlandse Zaken) en Anthony van der Wulp (Internationaal). De aftredende bestuursleden Arjan van de Waerd (DOL) en Wouter van den Berg (Onderwijs) werden herkozen. Oud-penningmeester Gerrit Flier werd door het bestuur benoemd als interim-penningmeester tot aan de jaarvergadering in 2010. In 2009 was de voorzitter van het organisatiebestuur tevens tweede voorzitter van het dagelijks bestuur.

In de vacature van onze medewerker werd Nelleke Nieuwenhuis benoemd. Helaas kon dit dienstverband niet worden gecontinueerd. In haar plaats werd (tijdelijk) Wouter van den Berg benoemd.

5.2 Voorzitter

Bij SGP-jongeren was 2009 het jaar van de wisseling van de wacht. Begin mei heeft Jan Kloosterman afscheid genomen. Bij zijn afscheid werd 'Kernideeën' gepresenteerd. De oud-voorzitter heeft dit boekje samen met Dirk-Jan Nijsink en Geert Schipaanboord geschreven. Aan het begin van het jaar vroegen een aantal technische en organisatorische aspecten de aandacht. Het slot van het 75-jarig jubileum en de werving en selectie van een nieuwe voorzitter waren items die hoog op de agenda stonden.

Op de jaarvergadering werd een voorstel aangenomen om de Vereniging Landelijke SGP-Jongeren (VLSJ) anders te gaan vormgeven. In de loop van het jaar is gebleken dat het voorstel organisatorisch niet mogelijk bleek en daarom is besloten de veranderingen niet door te voeren. In de zomer is een heidesessie voor het bestuur georganiseerd. Tijdens deze tweedaagse bijeenkomst in Hardenberg is het beleid van de afgelopen jaren geëvalueerd en zijn de piketpaaltjes voor de komende jaren geslagen.

Op de jaarvergadering is de nieuwe voorzitter gepresenteerd en vanaf 1 september is hij aan de slag gegaan. Dit ging gepaard met veel positieve media aandacht. Alle landelijke christelijke media schonken aandacht hieraan. Twee weken na de start deed de voorzitter mee aan een Radio 1-debat van de EO op Prinsjesdag. 's Avonds volgde direct een politiek café in Amsterdam, georganiseerd door de plaatselijke D66.

Door de nieuwe voorzitter is twee keer een opinieartikel geschreven in het RD. Hij heeft drie keer (in Amsterdam, Apeldoorn, Utrecht) deelgenomen aan debatbijeenkomsten, hij heeft één debat geleid (in Elburg) en drie lezingen gehouden (in Gouda, Ede, Wouterswoude).

Daarnaast waren er diverse interviews en mediacontacten rond het aantreden, alsook bij de bekendmaking van het nieuws dat Kamerlid Van der Vlies na deze periode niet zal terugkeren in de Tweede Kamer.

5.3 Jeugdwerkadviseur

De jeugdwerkadviseur (JWA) vormt een belangrijke spil in de huidige organisatie. Hij geeft leiding aan de eenheid SGP-jongeren op het SGP-bureau. Core business van de JWA zijn:

- › voorlichting en vertegenwoordiging op verschillende fora;
- › rol van aanjager bij het vormen van de politieke lijn van SGP-jongeren;
- › beleidsadvies aan het bestuur en
- › vertegenwoordiging van jongeren binnen de SGP.

Samen met Jan Kloosterman gaf hij twee interviews in het *Reformatorisch Dagblad* over christelijke politiek, naar aanleiding van het jubileum en het voorjaarscongres. Een antwoord op Wilders, de vrijheid van onderwijs en de islam in Nederland waren o.a. onderwerpen waarover de JWA opiniëerde. Hoogtepunt was een artikel in De Volkskrant. Daarnaast gaf hij een aantal interviews voor Radio 1, CIP.nl, Groot Nieuws Radio en de Reformatorische Omroep. In de 'eigen' media schreef de JWA regelmatig stukken: de vaste column in In Contact en enkele achtergrondartikelen en interviews in dit magazine.

Afgelopen jaar gaf hij verschillende gastlessen op scholen voor Voorgezet Onderwijs (van reformatorisch tot buitengewoon vrijzinnig) en Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO). Daarnaast gaf hij dit jaar debattrainingen op het Gomarus S.G. in Gorinchem. Naast gastlessen gaf de JWA ook geregeld spreekbeurten bij jongeren- en kiesverenigingen (in Rijssen, Drachten, Pijnacker en Hardinxveld-Giessendam). Daarnaast leidde hij een aantal debatten (in Ede, Klaaswaal, Ermelo, Apeldoorn en Hardenberg) en nam hij deel aan debatten in Elspeet, Kampen, Rijssen en Oud-Beijerland.

Binnen de moederpartij vertegenwoordigt de JWA SGP-jongeren in verschillende commissies en werkgroepen. Op het SGP-bureau maakt hij deel uit van het Management Team, waarvan hij in 2009 voorzitter was. De JWA is ook lid van de redactie van *De Banier* waarin hij een vaste rubriek heeft met de naam "SGP-jongeren aan het werk". Daarnaast nam hij deel aan de stuurgroep die het Integraal Strategisch Beleidsplan van de SGP heeft vormgegeven. Tevens was hij lid van het Campagneteam voor de Europese Verkiezingen van 4 juni 2009. De JWA schrijft mee aan het verkiezingprogramma van de SGP voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2011.

In 2009 onderhield de JWA contacten met de Nationale Jeugdraad en bevriende organisaties als Perspectief en CDJA.

5.4 Politiek bestuur

Het politiek bestuur van 3 september was een bijzondere sessie: ook alle commissieleden waren aanwezig. We hebben tijdens die vergadering gesproken over nog betere samenwerking en communicatie tussen de onderlinge commissies, maar ook over de politiekinhoudelijke koers van de SGP-jongeren aan de hand van de in mei verschenen beginselverklaring 'Kernideeën'. Eind 2009 is de raamstructuur van het politiek programma vastgesteld. Het politiek bestuur heeft, veel meer nog dan in eerdere versies, gekozen voor een programma op hoofdlijnen, met de keuze voor een aantal thema's die ons nauw aan het hart liggen. In dit politiek programma zullen de beginselen uit Kernideeën concreet worden gemaakt.

5.4.1 Sociaal Economische Zaken

In het voorjaar van 2009 zou eerst een congres plaatsvinden over de financiële en economische crisis. Dit veranderde i.v.m. het vertrek van Jan Kloosterman als voorzitter van de SGP-jongeren. Het geplande congres werd doorgeschoven naar het najaar. Helaas werd ook dit congres afgeblazen. Vanaf de zomer is de commissie gaan studeren op de problematiek van de financiële en economische crisis. Naast dit thema heeft de commissie gepubliceerd over de leerwerkplicht (februari), over zorgen in de gezondheidszorg (april) en over het zorgstelsel (juni). Ook heeft de commissie tweemaal samengewerkt met de commissie Duurzame Ontwikkeling & Landbouw (DOL). In april verscheen een dubbelartikel in *De Banier* over consuminderen. In de zomer heeft de commissie een bijdrage geleverd aan een manifest van DOL over kernenergie. Dit was een goede manier van samenwerken.

5.4.2 Binnenlandse Zaken

Aan het begin van het jaar hebben we het thema Populisme afgerond. Op 25 maart hebben we de Tien uitgangspunten voor politiek handelen overhandigd aan de Kamervoorzitter Gerdi Verbeet. Ieder Kamerlid heeft een exemplaar in zijn of haar postvakje gevonden.

Hierna hebben we het thema Privacy opgepakt. Het heeft lang geduurd voor dit thema van de grond kwam. Het werkbezoek vond plaats bij het Rathenau Instituut en het College Bescherming Persoonsgegevens. Daarnaast zijn er verschillende artikelen voor *De Banier* en *In Contact* geschreven.

5.4.3 Onderwijs

Het thema wat centraal stond is: hoger onderwijs. Naar aanleiding hiervan hebben we diverse artikelen en statements geschreven over de plannen van minister Plasterk, zoals de harde knip, en ook over de kenniseconomie, studentenhuisvesting, gelijke behandeling en de vrijheid van onderwijs. Verder zijn we begonnen met een manifest over hoger onderwijs.

De voorzitter van de commissie bracht nog een bezoek aan een bijeenkomst tussen studentenvakbonden en minister Plasterk. Ook was hij uitgenodigd om te debatteren op het World Congress of Families. Helaas was de opkomst erg laag bij de deelsessie.

5.4.4 Duurzame Ontwikkeling en Landbouw

Er zijn verschillende vergaderingen belegd voor het schrijven van een manifest over kernenergie. Dat manifest is gepresenteerd in een gezamenlijke avond in november met de commissie Borssele. De commissie probeerde in vier 'Banier-artikelen' de melkcrisis, kernenergie, consuminderen (i.s.m. commissie SEZ), successen in natuurbeheer en voedselschaarste dichter bij de lezer te brengen.

In februari schreven commissieleden Rens van Rossum en Arjan van de Waerdt een artikel in het studieblad *Zicht*. In het artikel werd de vraag beantwoord of genetische manipulatie gebruikt mag worden tegen de voedselcrisis. Eind december werd door de voorzitter van het Politiek Bestuur en de commissievoorzitter in het RD een opinieartikel geschreven over de christelijke plichten tot de schepping.

5.4.5 Internationaal

Belangrijke thema's voor de commissie waren het bepalen van standpunten rond de Israëlische staat, het schrijven van een manifest rond de Europese verkiezingen en de voorbereiding voor de thematische behandeling van het onderwerp 'mensenrechten'.

Op 18 juni vertrokken twee commissieleden met de Jonge Atlantici naar Brussel voor een werkbezoek aan de NAVO. Verder is er in juli een internationale zomerschool in Soest georganiseerd, met als thema 'duurzame ontwikkeling'. Vier commissieleden namen in augustus deel aan een zomerschool in Roemenië over het thema 'christen zijn in een globaliserende wereld'. Op 11 en 12 november is de gehele commissie afgereisd naar Brussel voor een tweedaags werkbezoek aan de diverse Europese instellingen.

5.5 Organisatiebestuur

Een blijvende uitdaging voor het organisatiebestuur is het vertalen van de boodschap van de SGP jongeren in communicatie, website, avonden, congressen en de jongerendag. Een enorme uitdaging in een tijd waarin een stem op de SGP voor onze jongeren niet langer vanzelfsprekend is.

5.5.1 Commissie In Contact

Verschillende thema's passeerden de revue. Het eerste nummer stond in het teken van Populisme. Het tweede nummer van 2009 werkte de Europese Verkiezingen uit. Crimineel NL was het thema van het derde nummer. Het vierde nummer stond in het teken van Defensie. Confronterend was het laatste thema van 2009. Interviews met de Amerikaanse politica Mary Balkema en Elsevier columniste Marike Stellinga gaven van verschillende kanten prikkelende denkbeelden mee aan onze lezers. Ds. R. van de Kamp uit Barneveld stelde hierbij enkele kritische vragen rond het functioneren van de reformatorische zuil, als een spiegel voor de jonge generatie.

5.5.2 Commissie Activiteiten

In 2009 passeerden de volgende zaken: ons voorjaarscongres, een 'bijzonder onderwijs avond' en de voorbereidingen voor de Jongerendag 2010. Het thema voor het voorjaarscongres zou de 'economische crisis' zijn. Omdat de voorzitter afscheid nam leek het ons goed om dit te wijzigen in het passende thema 'Geloofwaardige politiek in een veranderende tijd'.

In september hielden we onze 'bijzonder onderwijs'-avond met de heren dr. P.G.C. van Schie en dr. R. Bisschop. Onze activiteiten stonden voor: vorming, toerusting en betrekken van jongeren bij de politiek en de SGP. Jongeren de waarde van goede en gemeente politiek te laten inzien is een uitdaging. Daarom probeerden we niet alleen om onze activiteiten boeiend te laten zijn door bezinning, maar ook door een accent te leggen op contact, vriendschap, sportiviteit en gezelligheid. Een gezonde combinatie met de juiste boodschap centraal.

5.5.3 Commissie Communicatie

Ook dit jaar heeft onze commissie zich ingezet voor het vormgeven van het alle SGPJ-uitingen: kaartjes, ontwerpen, website, beurzen etc. Dit jaar was er een nieuwe beurs voor de gereformeerde gezindte. Ook hierbij waren we succesvol aanwezig. We mochten veel nieuwe leden welkom heten binnen de SGP-jongeren. Verder is dit jaar de functie communicatiestrategist voorbereid door de commissie. Ook hebben we weer veel verenigingen kunnen voorzien van kaartjes om zo hun avonden te promoten.

5.5.4 Commissie KLIK

In de rubriek 'Partijdig' zijn verschillende partijen tegen het licht gehouden. In 2009 waren dit de PvdA, het CDA, de VVD en de PvdD.

Verder zijn er artikelen gepubliceerd over de Europese Verkiezingen, de JSF, militairen in Afghanistan, kindermishandeling alsook een interview met de nieuwe voorzitter Jacques Rozendaal. KLIK is dit jaar gestart met een nieuwe rubriek: 'Vragenderwijs'. KLIK-lezers kunnen hun vraag stellen aan de KLIK-redactie. Een selectie van de gestelde vragen beantwoorden we in KLIK. We hopen zo onder andere de standpunten van de SGP dichtbij de jongeren te brengen.

KLIK is ook gestart met een creatieve pagina. KLIK-kers kregen de kans om hun creatieve vaardigheden te combineren met politiek en maatschappij. De KLIK-pagina (www.klik.sgpj.nl) is sinds oktober 2009 helemaal vernieuwd, dankzij Ineke de Jong.

5.5.5 Commissie Verenigingen

Vereniging Alblasterdam heeft besloten zich op te heffen en verder te gaan als commissie onder toezicht van de kiesvereniging. Schouwen Duiveland is opgeheven en opnieuw gestart. Borssele heeft zich dit jaar als vereniging aangemeld. In Opheusden, Elburg en Middelburg is een eerste bijeenkomst ter kennismaking georganiseerd. In Genemuiden, Maartensdijk en Groningen zijn er voorbereidende vergaderingen voor deze kennismakingsbijeenkomsten geweest.

Er zijn vijf regionale bestuursvergaderingen verdeeld over het land geweest. Tevens is er een regionale avond voor de besturen van de kiesverenigingen gehouden in Hardinxveld-Giessendam. De handleiding voor de verenigingen is herschreven en verspreid. Ook is er een brochure met templates voor bijeenkomsten opgesteld en verspreid. De debatverenigingen SDS heeft een doorstart gemaakt met een geheel nieuwe structuur.

5.6 Ten slotte

Het is 24 januari 2009. De Grote of St-Laurenskerk in Rotterdam zit ruim voor de aanvang van de bijeenkomst bomvol. In deze ambiance herdenken de SGP-jongeren hun 75-jarig bestaan. Het majestueuze orgel wordt schitterend bespeeld, het koor zingt prachtig. En de toespraken zijn goed, inhoudsvol. Een dag om nooit te vergeten. De woorden van partijleider Van der Vlies klinken nog na. Hij citeert Dietrich Bonhoeffer: "We moeten weer doen wat de kerk in de eerste eeuwen deed, namelijk bidden, doen wat rechtvaardig is onder de mensen en wachten op het verlossende woord."

6 SGP-fracties in de Staten-Generaal

Het is inmiddels een (goede) gewoonte geworden om in het jaarverslag van de partij ook een paragraaf op te nemen waarin verslag wordt gedaan door de SGP-fracties in de Staten-Generaal. Op deze manier willen we een inkijkje geven in de activiteiten in het parlement en daarbuiten.

In politieke zin is het jaar 2009 een jaar dat gestempeld werd door de (gevolgen van) de economische crisis. Veel debatten zijn daarover gevoerd, in het bijzonder toen de regering – na lang aandringen – met een pakket aan maatregelen kwam om de crisis ‘te lijf’ te gaan. De SGP-fractie heeft dit pakket gesteund, tevens aangedrongen op meer oog voor de lange termijn, omdat het zaak is het huishoudboekje van de staat zo snel mogelijk weer op orde te krijgen. Kritisch waren we over het feit dat het besluit over verhoging van de AOW-leeftijd naar 67 jaar een half jaar werd uitgesteld.

6.1 Personalia

In de samenstelling van de fractie (Kamerleden en medewerkers) is geen wijziging opgetreden. De Kamerleden Van der Vlies en Van der Staaij worden bijgestaan door de volgende medewerkers:

- › M. de Bruyne, voorlichter
- › D.J.H. van Dijk, beleidsmedewerker
- › G. Holdijk, beleidsmedewerker (parttime)
- › G.J. de Jong, beleidsmedewerker
- › mw. J. de Jong, secretaresse
- › G. Leertouwer, beleidsmedewerker
- › J. Maljaars, beleidsmedewerker
- › W.M.J. de Wildt, beleidsmedewerker

Het team is tijdelijk uitgebreid met een stagiair, Gerdien Waterman uit Den Haag, die de voorbereiding van de behandeling van het wetsvoorstel regulering prostitutiebeleid op zich heeft genomen.

We hebben stilgestaan bij twee tot dankbaarheid stemmende jubilea: mr. D.J.H. van Dijk was 1 maart 12,5 jaar in dienst van de fractie, en op 1 juni was het 25-jarig jubileum als fractievoorzitter van drs. M. de Bruyne. Laatstgenoemde kreeg ter gelegenheid van dit bijzondere jubileum een receptie aangeboden, waarvan door velen gebruik werd gemaakt. Tijdens deze receptie werd hem een boekje overhandigd met de titel ‘Open vensters’. Een boekje met 25 bijdragen van zijn hand, en 25 persoonlijk getinte felicitaties en herinneringen van een gevarieerde groep van personen rondom hem.

Aan het eind van het jaar werd, in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, afscheid genomen van mr. G. Holdijk als beleidsmedewerker Justitie. Hij trad begin jaren '70 in dienst bij de fractie als één van de eerste medewerkers.

6.2 Deelname commissies/besturen binnen en buiten de SGP

Kamerleden en medewerkers zijn vertegenwoordigd in de diverse commissies/besturen die actief zijn binnen de SGP, alsook enkele externe commissies:

- › (adviseur) Hoofdbestuur: B.J. van der Vlies
- › Commissie Voorlichting en Vorming SGP: M. de Bruyne
- › Guido de Brès Stichting: C.G. van der Staaij

- › *De Banier*: B.J. van der Vlies en M. de Bruyne
- › Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa: W.M.J. de Wildt
- › Commissie Aanpassing Toelichting Gemeenteprogram (CATG): G. Leertouwer
- › Strategiecommissie: M. de Bruyne, C.G. van der Staaïj en B.J. van der Vlies
- › Strategiegroep Integraal strategisch beleidsplan SGP: M. de Bruyne en G.J. de Jong
- › Werkgroep Deskundigheidsbevordering: G.J. de Jong
- › Werkgroep Wervende boodschap en meer kiezers: M. de Bruyne
- › Redactie *Zicht*: J. Maljaars
- › Commissie Schatkist, onderzoek naar mogelijke bezuinigingen: G.J. de Jong
- › Verkiezingsprogrammacommissie: M. de Bruyne (scribent), C.G. van der Staaïj en B.J. van der Vlies

Tevens verlenen de medewerkers medewerking aan de totstandkoming van nota's en commentaren van het Wetenschappelijk Instituut.

6.3 Activiteiten in het parlement

Van de werkzaamheden van onze fractie in het parlement is tweewekelijks verslag gedaan in *de Banier*, in de rubriek 'parlementair logboek'. Daarnaast is informatie gegeven via onze website en het weblog van Van der Staaïj dat daarop te vinden is.

Hierbij enkele getallen:

- › De Tweede Kamer heeft in 2009 109 keer (dagen) plenair vergaderd.
- › Er zijn 1.341 openbare commissievergaderingen gehouden en 379 besloten bijeenkomsten.
- › Door de SGP-fractie zijn 13 amendementen ingediend, waarvan er 8 zijn aanvaard en er 1 is ingetrokken.
- › Er zijn 49 moties ingediend; ca. de helft van de in stemming gebrachte moties werd aanvaard.
- › Daarnaast zijn 48 schriftelijke vragen gesteld.

Het spreekt voor zich dat de SGP-Kamerleden niet alle vergaderingen kunnen bijwonen, maar het streven is wel om aan de belangrijkste deel te nemen. De plenaire vergadering, in het bijzonder als er wetsvoorstellen geagendeerd zijn, krijgt daarbij voorrang boven commissievergaderingen.

De agenda van de Kamerleden wordt bepaald door de agenda van de Tweede Kamer. Deze vergadert op dinsdag vanaf twee uur 's middags, woensdag en donderdag. In het najaar zijn ook de maandagen veelal ingevuld met de behandeling van begrotingsonderdelen.

De vrijdag kan besteed worden aan externe activiteiten (zie overzicht elders in dit verslag).

De vergaderweek begint met het zgn. 'vragenuurtje'. Zo stelde Van der Staaïj vragen over het bericht dat Nederland dé uitvalsbasis voor dierenactivisme is geworden aan de minister van Justitie en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Na het vragenuur wordt er gestemd, waarbij de SGP gelukkig nooit verstek heeft hoeven laten gaan.

Van der Vlies heeft deel uitgemaakt van de werkgroep parlementaire zelfreflectie. Het rapport 'Vertrouwen en zelfvertrouwen' werd besproken tijdens een afrondend congres op 25 maart. De aanbevelingen uit dit rapport worden nog verder uitgewerkt.

Naast het reguliere Kamerwerk hebben beide Kamerleden vanuit vak-K, dat deel van de Kamer waarin het Kabinet zit, hun werk gedaan voor het verdedigen van een initiatiefwetsvoorstel dat als eerste hun naam 'siert'.

Kort voor de Europese verkiezingen werd het initiatief-Van der Staaïj behandeld, getiteld "voorstel van rijkswet van het lid Van der Staaïj houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot invoering van het vereiste van een meerderheid van twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen in de Staten-Generaal voor de goedkeuring van verdragen betreffende de Europese Unie". Dit voorstel is aangehouden,

omdat het betrokken wordt bij de werkzaamheden van een door de minister van BZK ingestelde ‘werkgroep-herziening Grondwet’. Wel is gestemd over enkele moties.

In het najaar heeft Van der Vlies samen met mevrouw Gesthuizen van de SP hun initiatiefwet verdedigd, namelijk “Voorstel van wet van de leden Van der Vlies en Gesthuizen tot verduidelijking van de toerismebepaling en de regels voor avondwinkels in de Winkeltijdenwet”. Helaas kreeg dit voorstel niet de steun van de Kamer, maar wel werd een onderdeel ervan via een motie van ons ingebracht in het wetsvoorstel van de regering dat tegelijkertijd werd behandeld. Daardoor hebben we toch iets kunnen realiseren van onze wens om bij de zondagsopenstelling van winkels de belangen van werknemers en van (kleine) winkeliers te betrekken.

De Kamerleden hebben een aantal keren een bijdrage geleverd aan het project ‘De Haagse Tribune’. Alle scholieren krijgen de gelegenheid op die manier kennis te maken met de Tweede Kamer en kunnen in een half uur durend gesprek vragen stellen aan de uitgenodigde parlementariër.

Daarnaast zijn door de voorlichter 35 groepsbezoeken verzorgd voor kiesverenigingen, SGP-jongeren, vrouwenverenigingen, groepen leerlingen (middelbare school) etc. Zo’n voorlichting bestaat uit een bezoek aan de publieke tribune, (zo mogelijk) gesprek met een Kamerlid en een rondleiding door het gebouw.

Op zaterdag 18 april hield de SGP open huis in de Tweede Kamer, waarvan door ca. 500 personen gebruik werd gemaakt.

6.4 Externe activiteiten

Onderstaand volgt een opsomming van werkzaamheden buiten de Kamer, in chronologische volgorde.

5-9 januari:	deelname Van der Staaij aan werkbezoek aan Tsjaad
30 januari:	werkbezoek, met aansluitend een bijeenkomst, in Middelburg e.o.
2 februari:	werkbezoek + avond Leiderdorp
3 februari:	ontvangst delegatie CIO
10 februari:	bijdrage Van der Staaij aan RD-debat n.a.v. verkiezingen in Israël
20 februari:	werkbezoek Staphorst, bezoek familiedagen Hardenberg en ’s avonds regiobijeenkomst in Roden
2 maart:	focusgroep SGP
17 maart:	debat n.a.v. ‘400 jaar Calvijn’, met onder andere Van der Staaij; thema: De tolerante Calvijn
23 maart:	Calvijndebat, met onder andere Van der Vlies, over ‘De stoere Calvijn’ in Groningen
27 maart:	werkbezoek Barendrecht/Rotterdam, met afsluitend een avond in Ridderkerk
15 april:	opening nieuw Activerium van Stichting Ontmoeting door Van der Staaij
24 april	herdenking Armeense genocide in Almelo, vdStaij
1 mei	voorjaarscongres SGP-jongeren, vdStaij
15 mei:	werkbezoek/vergadering met Statenleden, georganiseerd door fractie in Zuid-Holland; bezoek aan Dordrecht
18 mei:	lezing voor Huize Winterdijk Gouda door Van der Vlies
19 mei:	bijdrage van Van der Vlies aan de residentiepausedienst in de Waalse kerk
29 mei:	bijdrage Van der Staaij aan avond in kader van Europese verkiezingen in Ede
18 juni:	Groen-kring, spreker J.W. Grievink, thema “Wat je zegt, ben je zelf”
19 juni:	congres van o.a. het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP over Calvijn, thema ‘Calvijn op scherp’
25 juni:	jaarlijks overleg met SGP’ers werkzaam bij de rijksoverheid, thema: de economische crisis, met als deelthema’s: <ul style="list-style-type: none"> › financiële sector › economische gevolgen

	<ul style="list-style-type: none"> › kabinetsbeleid rond dit thema (in de breedte van de ministeries) › morele boodschap
10-12 augustus:	bijdrage Van der Staaij aan World Congress of families in Amsterdam
20-26 augustus:	werkbezoek Van der Staaij aan Taiwan, op uitnodiging ambassade van Taiwan
28 augustus:	fractiedag ter gelegenheid van start 'nieuwe' jaar; ontvangst bij de Evangelische Omroep, met een causerie door de heer Knevel
7 september:	lezing Van der Staaij voor de Verenigde Reformatorische Ondernemingen (VRO)
15 september:	opening parlementaire jaar, meditatie moment door ds. Van Dieren
21 september:	focusgroep SGP
10 oktober:	's morgens Plattelandsparlement en 's middags jubileumbijeenkomst 25 jaar Reformatorisch Speciaal Onderwijs Ede – Van der Vlies
16 oktober:	opening Van Lodensteincollege Kesteren door Van der Vlies
17 oktober:	Van der Vlies bij aftrap week van de geschiedenis, thema 'oorlog op het Binnenhof'
30 oktober:	halfjaarlijks overleg met Statenleden SGP in Gouda
5 november:	Groenkring, ds. P. den Ouden; thema 'Profetisch spreken in de politiek'
17 november:	bijdrage van Van der Staaij aan de residentiepausedienst
28 november:	bijdrage Van der Staaij (en echtgenote) aan avond van de Kom-Ook-Groep in Hardinxveld-Giessendam, thema 'adoptie'

Kamerleden en medewerkers houden regelmatig spreekbeurten voor kiesverenigingen en voor de SGP-jongeren. Zo werden het afgelopen jaar lezingen verzorgd in Amersfoort, Apeldoorn, Harderwijk, Katwijk, Liesveld, Maartensdijk, Moerkapelle, Moordrecht, Nieuwkoop, Putten, Reimerswaal, Scherpenzeel, Schouwen-Duiveland, Tholen, Uddel, Vriezenveen en Waddinxveen.

Ook werden enkele kerkelijke jeugdverenigingen bezocht, namelijk in Elspeet, Gouda, Kerkwijk en Utrecht.

6.5 Eerste Kamer

In het jaar 2009 moest weer veel werk worden verzet door de Eerste Kamerfractie. Hierbij was er weer een goede werkverdeling met de fractie van de ChristenUnie. De fractie waakt er bovenal voor om bij haar wetgevende arbeid niet tot oordeelsvorming te komen voor het werk wat in de Tweede Kamer wordt verricht. De voornaamste taak van de Eerste Kamer ligt historisch gezien op het terrein van wetgeving. Zo krijgt de kwaliteit van wetgeving alsmede de uitvoerbaarheid en de handhaafbaarheid veel aandacht. Waarbij de oordeelsvorming uiteraard ook van politieke aard is. Daarnaast heeft de Eerste Kamer veel deskundigheid opgebouwd met betrekking tot de Europese regelgeving. Hierbij wordt door onze fractie er met name op gelet of de Europese regelgeving niet een te grote inbreuk heeft op onze nationale wetgeving. Om onze bijdragen kwalitatief goed te onderbouwen, is er met verschillende (belangen)organisaties intensief contact geweest.

6.5.1 Parlementaire werkzaamheden

De financiële (morele)crisis drukt ook een stempel op de werkzaamheden van de Senaat. Bij de algemene politieke beschouwingen op 19 oktober jongstleden benadrukte onze fractie het grote belang van leiderschap en verantwoordelijkheid in tijden van crisis. "Maar er mag niet voorbij worden gegaan aan de wortel van het kwaad, dat uiteindelijk in de mens zelf gezocht moet worden", zo hield zij het kabinet voor.

6.5.2 Wetsvoorstellen

Wij noemen enkele wetsvoorstellen die extra aandacht vroegen. Zo werd intensief van gedachten gewisseld over het fenomeen bestuurlijke boetes. De Eerste Kamer oordeelde vorig jaar dat er sprake is van "wildgroei" in de toepassing van bestuurlijke boetes. Er werd aan het kabinet om

een nota gevraagd, om nu een heldere uiteenzetting te krijgen welke uitgangspunten het kabinet hanteert bij de keuze van een sanctiestelsel: wanneer kiest het kabinet voor een strafrechtelijke sanctie (met alle waarborgen van dien) en wanneer voor een bestuursrechtelijke handhaving met de bestuurlijke boete. Uiteindelijk is gevraagd aan minister Hirsch Ballin, of de Staatscommissie die zich gaat bezig houden met herziening van de Nederlandse Grondwet, ook na gaat of verankering in die Grondwet mogelijk is van door bestuursorganen op te leggen sancties, zoals bestuurlijke boetes. De minister zegde toe dit punt onder de aandacht van de Staatscommissie te brengen in zijn installatiespeech.

Zo was er ook veel weerstand tegen het wetsvoorstel dat beoogde de digitale energiemeter (slimme meter) in te voeren. Dit ter vervanging van de analoge meters, die nog in de meeste huishoudens en bedrijven het verbruik van de elektriciteit en het gas meten. De minister van Economische Zaken wilde de nieuwe meters overal installeren om het energieverbruik te verminderen. Veel zorgen waren er in de Kamer over de mogelijke inbreuk van de privacy. Weigering tot plaatsing, zo stond er in het wetsvoorstel, zou zelfs kunnen leiden tot hechtenis. Op verzoek van onze fracties wilde de minister onderzoeken of er een alternatief zou zijn voor principiële weigeraars. Na een drietal Kamerdebatten zegde de minister toe de verplichting niet in te zullen voeren zodat er keuzevrijheid is voor de gebruiker.

De Eerste Kamer ging akkoord met wijzigingen van de Gemeente- en Provinciewet. Het ging hierbij om afzwakkingen van de dualisering. Zo krijgen wethouders en gedeputeerden de garantie dat zij niet alleen vergaderingen van de gemeenteraad of provinciale staten mogen bijwonen, maar ook vergaderingen van commissies van raden en staten. De burgemeester (commissaris) zal middels informatievoorziening meer betrokken worden bij de collegevorming na raad(- en staten) verkiezingen. Voor onze fracties was de pijn eruit omdat het kabinet de voorgestelde vermindering van het aantal raadsleden uit het wetsvoorstel had geschrapt. Bovendien kwam de staatssecretaris met een toezegging dat zij niet automatisch alle wijzigingen in de gemeentewet ook parallel zal doorvoeren in de provinciewet.

Het wetsvoorstel, om te gaan werken in de zorg met een elektronisch patiëntendossier (EPD) stuit in de Senaat op veel bezwaren. Bij invoering hiervan worden een groot aantal problemen verwacht en maatschappelijke knelpunten. Ter voorbereiding op een plenair debat met de regering (dat pas in 2010 zal plaatsvinden) besloot de Kamercommissie voor VWS zelfstandig een onderzoek in te stellen naar een reeks van aspecten die met het wetsvoorstel samenhangen. De Eerste Kamer wil op basis van aanvullende informatie en adviezen van deskundigen zijn oordeel vellen over de doelmatigheid, proportionaliteit en uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel zoals dit bij de kamer is ingediend. Het beleggen van een expertmeeting waarmee de Eerste Kamer haar eigen inzicht kan vergroten bij de behandeling van een wetsontwerp, is een zeldzaamheid. De vaste Kamercommissie voor VWS heeft voor dit instrument gekozen vanwege de grote complexiteit van het EPD en de vergaande implicaties die het opzetten van een landelijke database heeft voor zowel de medische sector als patiënten.

De behandeling van de Postwet had ook nogal wat voeten in de aarde. Onze fracties wezen erop dat in Nederland de privatisering van het postbedrijf zo voortvarend is aangepakt, dat TNT vandaag het enige Europese postbedrijf is dat volledig is geprivatiseerd. De vraag hierbij was of wij weer niet teveel voorop lopen. Ieder bedrijf in Nederland is gehouden volgens een CAO te werken en het is wettelijk geregeld dat een arbeidsovereenkomst van kracht is zodra iemand tegen betaling (loon) voor een ander persoonlijk werkzaamheden verricht. Onze fracties vroegen of de concurrenten van TNT wel dezelfde arbeidsvoorwaarden hanteren. De staatssecretaris werd gevraagd dit debat als een stok achter de deur te zien, om de partijen tot overleg over een CAO te bewegen. De Postwet is wel aangenomen.

6.5.3 Nieuwe voorzitter

De Eerste Kamer heeft op 6 oktober CDA-senator Van der Linden gekozen tot voorzitter. Van der Linden neemt deze functie over van mevrouw Timmerman-Buck. Zij werd benoemd tot lid van de Raad van State. Van der Linden was het enige Kamerlid dat zich kandidaat had gesteld. Hij is sinds juni 1999 lid van de Eerste Kamer.

7 Afsluiting

Een woord van dank past aan allen die zich ingezet hebben voor de partij. Die dank geldt allen die in de partijorganisatie hun steentje bijgedragen hebben. Het Hoofdbestuur denkt dan aan de medewerkers van het SGP-bureau en aan de vele vrijwilligers. Met overtuiging is door velen het beginsel van Gods Woord uitgedragen. Wij hopen dat Gods zegen mag rusten op dit werk tot eer van Zijn naam.

Het Hoofdbestuur spreekt de wens uit dat in 2010 eenparig de schouders zullen gezet worden onder het verantwoordelijke werk voor en/of namens onze partij. De tijden zijn ernstig. Groen van Prinsterer houdt het ons voor, gezien de ernst der tijden, te letten op de behoefte aan verbetering, de machteloosheid van de revolutiebegrippen en op de kracht van de christelijke beginsel. Alleen het geloof overwint de wereld (1 Joh. 5:4).

Gouda, februari 2010

drs. P.A. Zevenbergen,
secretaris

W. Klijn,
algemeen voorzitter

Bijlage 1

Agenda 89e jaarvergadering van de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)

D.V. te houden op zaterdag 27 maart 2010 in het Hoornbeeck College, Utrechtseweg 230 te Amersfoort, tel. 033 - 468 08 08. Aanvang: 9.30 uur

Agenda

1. **Aanvang: 9.30 uur.**
  - 1.1 Opening door de partijvoorzitter, ds. A. van Heteren.
  - 1.2 Telefax aan H.M. de Koningin.
  - 1.3 Zingen van de coupletten 1 en 6 van het Wilhelmus.
2. **Vaststellen van het verslag van de op 14 maart 2009 gehouden Algemene Vergadering (zie bijlage 3 van het Jaarverslag 2009).**
3. **Jaarverslag 2009.**
  - 3.1 Vragen naar aanleiding van het Jaarverslag 2009 (vragen kunnen uiterlijk tot 12.00 uur op de dag voorafgaande aan de vergadering per brief of e-mail worden toegezonden aan het Hoofdbestuur).
  - 3.2 Vaststellen van de balans, de staat van baten en lasten en de toelichting daarop (strekt tevens tot décharge van het Hoofdbestuur).
4. **Rondvraag (vragen kunnen uiterlijk tot 12.00 uur op de dag voorafgaande aan de vergadering per brief of e-mail worden toegezonden aan het Hoofdbestuur).**
5. **Rede van ir. B.J. van der Vlies, voorzitter Tweede Kamerfractie.**
6. **Aanwijzen lijsttrekker Tweede Kamerverkiezingen 2011 (zie Bijlage C).**
7. **Mededelingen.**

PAUZE

8. **Uitslag van de (her)verkiezing van leden van het Hoofdbestuur (zie Bijlage B).**
9. **Toespraak van mr. C.G. van der Staaij ter aanvaarding van het lijsttrekkerschap.**
10. **De financiële crisis heeft de overheidsfinanciën hard geraakt.** De komende jaren moet de broekriem flink aangehaald worden. Het kan niet anders of er moeten maatregelen getroffen worden die een ieder van ons treft. Kan de hypotheekrenteaftrek overeind blijven? Hoe moet het met de studiefinanciering? Moet de AOW leeftijd echt omhoog? Moeten we nog hogere lasten voor de zorg gaan betalen? Kan er niet gesneden worden in allerlei uitgaven die eigenlijk weggegooid geld zijn? De kunst is om een evenwichtig pakket in het nieuwe verkiezingsprogramma op te nemen dat de lasten eerlijk verdeeld. Op de partijdag wil de verkiezingsprogrammacommissie die het Hoofdbestuur heeft ingesteld graag van gedachten wisselen over mogelijkheden die de commissie momenteel onderzoekt. Het Hoofdbestuur vindt dat belangrijk omdat er keuzes gemaakt moeten worden die niet gemakkelijk zijn. Graag

laten wij uw mening bij het maken van die keuzes meewegen.

Na een inleiding van prof.dr. E. Dijkgraaf vindt een forumdiscussie plaats onder leiding van W. Kolijn. Van het forum maakt verder ook mr. C.G. van der Staaij deel uit. De van plaatselijke kiesverenigingen ontvangen suggesties komen dan eveneens aan de orde.

11. Partijvoorzitter spreekt woorden van dank en staande toezingen van parlementariërs.

12. Slotwoord en sluiting door ds. C.A. van Dieren (12.55 uur).

Er wordt aan het eind van de ochtend, aan de uitgang, één collecte gehouden ter bestrijding van de kosten van de partijdag.

Het **Stembureau** bestaat uit de volgende personen:

Voorzitter:

dhr. A.J. van der Maas, Prelaatweg 26, 4363 NE Aagtekerke

Leden:

dhr. M.P. Slootweg, Schinkelweg 77, 2712 BA Zoetermeer

dhr. K. Bos, Westerkerksteeg 17, 1601 NT Enkhuizen

dhr. H. Compagner, Nieuwendijk 5a, 8028 RS Zwolle

dhr. G.C. van Brummelen, Tuinstraat 51, 1506 VW Zaandam

dhr. M.C. de Jong, Achterbroek 103a, 2825 NG Berkenwoude

dhr. M. Bruinooge, Rijksweg 79, 4416 BC Kruiningen

dhr. A.G. Vlot, Planterslaan 26, 3956 VX Leersum

dhr. J. Bok, Maarten van Rossumweg 25, 5307 HC Poederoyen

Het Hoofdbestuur van de Staatkundig Gereformeerde Partij,

ds. A. van Heteren, partijvoorzitter

W. Kolijn, algemeen voorzitter

drs. P.A. Zevenbergen, secretaris

Bijlage A

Begroting van de SGP voor het jaar 2010

bedragen in euro's kostensoorten	Begroting 2010	Prognose 2009	Begroting 2009
LASTEN			
1. Personeelskosten			
1.1 Brutosalaris	375.550	294.742	427.650
1.3 Doorbelaste personeelskosten	52.300-	62.529-	62.550-
1.4 Overige personeelskosten	19.365	45.200	15.150
1.5 Doorbelaste overige personeelskosten	-	-	-
Totaal personeelskosten	342.615	277.413	380.250
2. Afschrijvingen			
Afschrijving inventaris	30.945	10.135	11.000
Doorbelaste afschrijvingskosten	14.065-	5.501-	5.000-
Totaal afschrijvingen	16.880	4.634	6.000
3. Huisvestingskosten			
Huisvestingskosten	63.050	61.281	58.300
Doorbelaste huisvestingskosten	31.250-	29.651-	29.150-
Totaal huisvestingskosten	31.800	31.630	29.150
4. Vergaderkosten			
Vergaderkosten	93.750	59.843	93.000
Doorbelaste vergaderkosten	-	-	-
Totaal vergaderkosten	93.750	59.843	93.000
5. Public relations			
Public Relations	102.000	40.488	80.000
Verkiezingskosten	208.500	245.026	230.500
Doorbelaste public relations	4.500-	4.500-	4.500-
Totaal public relations	306.000	281.014	306.000
6. Kosten 'De Banier'	231.200	223.445	249.500
7. Kantoorkosten			
Kantoorkosten	62.995	41.518	26.200
Doorbelaste kantoorkosten	22.215-	13.100-	13.100-
Totaal kantoorkosten	40.780	28.418	13.100

bedragen in euro's kostensoorten	Begroting 2010	Prognose 2009	Begroting 2009
8. Algemene kosten			
Algemene kosten	104.250	149.034	118.150
Doorbelaste algemene kosten	4.050	27.750	4.550
Rentelasten	15.050	11.185	15.000
Doorbelaste rentelasten	-	-	-
Totaal algemene kosten	115.250	132.469	128.600
9. Bijdrage aan geledingen			
Wetenschappelijk Instituut	93.850	87.300	87.300
SGP-Jongeren	69.750	80.750	80.750
St. Fractiebijstand	-	-	-
Totaal bijdrage geledingen	163.600	168.050	168.050
TOTAAL LASTEN	1.341.875	1.206.916	1.373.650
BATEN			
10. Inkomsten van leden	405.000	364.500	364.500
11. Giften	64.000	17.247	50.000
12. Inkomsten uit abonnementen	274.500	298.549	282.250
13. Overige opbrengsten	32.500	13.994	10.000
14. Rentebaten	110.200	115.000	157.500
15. Bijdrage van de partij	-	-	-
TOTAAL BATEN	886.200	809.290	864.250
Recapitulatie:			
Totaal lasten	1.341.875	1.206.916	1.373.650
Totaal baten	886.200	809.290	864.250
SALDO	455.675	397.626	509.400
Subsidie Ministerie	448.000	457.000	457.000
Vrijval bestemmingsreserve	17.500	-	-
EINDSALDO	9.825	59.374	52.400

	BEGROTING	PROGNOSE	BEGROTING
	2010	2009	2009
Guido de Brès-Stichting:			
Totale lasten	267.750	262.100	257.000
Totale baten	25.900	25.500	19.700
	241.850	236.600	237.300
Subsidie ministerie	148.000	150.000	150.000
Bijdrage SGP	93.850	87.300	87.300
Resultaat	-	700	-
SGP-jongeren:			
Totale lasten	355.735	350.779	354.700
Totale baten	147.985	123.029	126.950
	207.750	227.750	227.750
Subsidie ministerie	138.000	142.000	142.000
Bijdrage SGP	69.750	85.750	85.750
Resultaat	-	-	-

› Korte toelichting op begroting 2010

De belangrijkste afwijkingen tussen de begroting van 2009 en 2010 zijn de volgende:

- › de personeelskosten dalen omdat in vergelijking met de begroting van 2009 een aantal inmiddels ingevulde vacatures qua salaris lager uitvallen en omdat er minder gebruik gemaakt zal worden van het inlenen van extern personeel;
- › de afschrijvingskosten zijn toegenomen als gevolg van forse investeringen in 2009 in vooral de automatisering;
- › de kosten voor public relations blijven in totaal gelijk. De PR-kosten zelf stijgen door extra beurzen in vergelijking met 2009, door ledenwerving en extra bestellingen van promotiemateriaal in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2011;
- › De verkiezingskosten zijn minder omdat aan gemeenteraadsverkiezingen geen hoge kosten verbonden zijn;
- › de kosten van *De Banier* dalen omdat de drukkosten naar verwachting lager zullen zijn;
- › de kantoorkosten nemen toe door een stijging van onderhouds- en licentiekosten als gevolg van de in 2009 gedane investeringen;
- › de algemene kosten zijn lager omdat de kosten aan juridische ondersteuning gedeeltelijk wegvallen;
- › de bijdrage aan de Guido de Brès Stichting stijgt eenmalig door urenuitbreiding (en daarmee salaris);
- › de bijdrage aan de SGP-jongeren daalt ten opzichte van 2009. Toen was er een eenmalige extra bijdrage ten behoeve van het jubileumjaar van de jongerenorganisatie;
- › de ledeninkomsten stijgen omdat de ledenbijdrage volgens het in maart 2009 door de partijdag genomen besluit verhoogd wordt van € 13,50 naar € 15,00;
- › de giften nemen toe door gerichte giftenacties;
- › de overige opbrengsten nemen toe in verband met de rijkssubsidie voor scholing en de daarvoor te vragen eigen bijdrage;
- › de rentebaten dalen omdat het rentepercentage in 2009 behoorlijk is gedaald;
- › de rijkssubsidie daalt door bezuinigingen;
- › in 2007 is een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van verkiezingen. Deze reserve is tot stand gekomen door giften in de subsidie-loze jaren. In 2010 valt een deel hiervan vrij.

› **Mededeling over ledenbijdrage 2010 en volgende jaren**

In de op 14 maart 2009 gehouden algemene vergadering (partijdag) is de ledenbijdrage voor 2010 vastgesteld inclusief de jaarlijkse indexatie daarvan.

De ledenbijdrage voor 2010 is toen vastgesteld op € 15,= (was € 13,50). Met ingang van 2011 wordt de ledenbijdrage jaarlijks verhoogd met € 0,50, met dien verstande dat na elke drie jaar door het Hoofdbestuur aan de algemene vergadering wordt meegedeeld hoe de vastgestelde indexatie van € 0,50 per jaar zich verhoudt tot de feitelijke ontwikkeling van de (loon)kosten in die jaren en op basis daarvan - bij een verschil van € 0,50 of meer - de ledenbijdrage tussentijds per separaat voorstel wordt geactualiseerd (naar beneden of naar boven), waarna vervolgens de jaarlijkse verhoging met € 0,50 vanaf dit nieuwe “synchronisatiepunt” weer verder loopt. De eerste keer gebeurt dit D.V. in 2014 en vervolgens in 2017, etc.

Het voorgaande betekent dus dat de ledenbijdrage voor 2010, € 15,= is, voor 2011, € 15,50, voor 2012, € 16,= en voor 2013, € 16,50. In de D.V. medio maart 2013 te houden partijdag zal de ledenbijdrage voor 2014 (gewijzigd) worden vastgesteld indien en voor zover daar gelet op het voorgaande aanleiding toe is. Als dat niet het geval is, loopt de indexatie gewoon door.

Bijlage B

Verkiezing leden Hoofdbestuur

Het Hoofdbestuur stelt in de hierna vermelde gevallen de volgende kandidaten voor (telkens in alfabetische volgorde).

I. Aftredend en herkiesbaar, ds. D. Heemskerk

- a. ds. C.J.P. van der Bas
Ds. Van der Bas, geboren op 26 maart 1960, is predikant binnen de Hersteld Hervormde Kerk. Hij heeft geen nevenfuncties behalve die aan zijn ambt van predikant verbonden zijn.
- b. ds. D. Heemskerk
Ds. Heemskerk, geboren op 15 oktober 1951, is predikant binnen de Hersteld Hervormde Kerk. Hij is vanaf 1995 lid van het Hoofdbestuur. Verder is hij preses van de synode van de Hersteld Hervormde Kerk en bestuurslid van de Stichting Adullam.

II. Aftredend en herkiesbaar, H. Uil

- a. dr. W. Fieret
De heer Fieret, geboren op 3 januari 1950, is lid van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Hij is lid van het College van Bestuur van het Hoornbeeck College en het Van Lodensteincollege. Verder is hij voorzitter van de Guido de Brès-Stichting, het wetenschappelijk instituut voor de SGP.
- b. H. Uil
De heer Uil, geboren op 5 september 1953, is diaken van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland te Zierikzee. Hij is gemeentearchivaris van Schouwen-Duiveland. De heer Uil is vanaf 1990 lid van het Hoofdbestuur en vice-voorzitter van de provinciale vereniging van de SGP in Zeeland. Verder vervult hij nog enkele aan zijn kerkelijke ambt verbonden nevenfuncties.

III. Aftredend en herkiesbaar, mr. M.J.W. Hoek

- a. mr. drs. J.W. van der Ham
De heer Van der Ham, geboren op 6 januari 1971, is lid van de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Krimpen aan den IJssel. Hij is lid van het managementteam van de Directie Natuur, Landschap en Platteland van het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij. Verder is hij voorzitter van de gemeenteraadsfractie van de SGP in de gemeente Ouderkerk en 2^e penningmeester van het bestuur van de provinciale vereniging van Zuid-Holland. Daarnaast maakt hij deel uit van een landelijke geschillen- en een beroepscommissie voor het reformatorisch onderwijs.
- b. mr. M.J.W. Hoek
De heer Hoek, geboren op 17 augustus 1965, is ouderling van de Gereformeerde Gemeente te Gouda. Hij is vanaf 2005 lid van het Hoofdbestuur. De heer Hoek is advocaat. Daarnaast vervult hij aan zijn kerkelijke ambt verbonden nevenfuncties, is hij lid van een bezwaar- en beroepscommissie functieordering bij Driestar Educatief, vertrouwenspersoon voor een reformatorische school voor speciaal onderwijs, lid van verenigingen voor arbeidsrecht en van ondernemersverenigingen. Tot slot is hij voorzitter van de gemeenteraadsfractie van de SGP in de gemeente Gouda.

Bijlage C

Aanwijzen lijsttrekker SGP Tweede Kamerverkiezingen D.V. in 2011

De algemene vergadering wijst ten behoeve van de verkiezing van de leden voor de Tweede Kamer in het jaar, voorafgaande aan het jaar waarin vermoedelijk Tweede Kamerverkiezingen zullen worden gehouden, bij vrije stemming de lijsttrekker aan. De kandidaat is ten minste twee jaar lid van de partij en niet ouder dan 60 jaar, tenzij hij reeds zitting heeft in de Tweede Kamer. Het Hoofdbestuur kan, na consultatie van de Raad van Advies, een gemotiveerde aanbeveling doen. Deze aanbeveling wordt op de agenda voor de jaarvergadering vermeld. De aanbeveling behoeft niet meer dan één naam te bevatten (art. 15, eerste t/m derde en negende lid van het Algemeen Reglement).

Het Hoofdbestuur beveelt de heer mr. C.G. van der Staaïj aan als lijsttrekker voor de SGP bij de D.V. in 2011 te houden Tweede Kamerverkiezingen. De heer Van der Staaïj heeft zich bereid verklaard een verkiezing tot lijsttrekker te aanvaarden. Het Hoofdbestuur is zeer content over de wijze waarop de heer Van der Staaïj zijn ambt vanaf mei 1998 heeft uitgeoefend. Hij beschikt inmiddels over een jarenlange (parlementaire) ervaring en een grote deskundigheid, terwijl hij qua leeftijd nog relatief jong is. Daarbij komt dat hij breed het vertrouwen geniet, zowel binnen als buiten de partij, zowel bij jongeren als bij ouderen.

Bijlage 2

Kwantitatief overzicht

	Aantal per 31 december 2009	Aantal per 31 december 2008
Zetels in Tweede Kamer	2	2
Zetels in Eerste Kamer	2	2
Zetels in Europees Parlement (tot en met 2008 samen met de ChristenUnie)	1	2
Leden	27.196	26.982
Abonnees op <i>De Banier</i>	6.715	6.883*
Plaatselijke kiesverenigingen	206	215
Provinciale verenigingen	11	11
Gedeputeerden	1	1
Leden Provinciale Staten	14	14
Burgemeesters	6	6
Wethouders	37	38
Raadsleden	252	256

* Het aantal abonnees op *De Banier* per 31 december 2008 is niet juist. Het bestand is met de invoering van een nieuw ledenregistratie- en abonnementsysteem in 2009 opgeschoond. Feit is wel dat er in 2009 meer abonnees zijn bijgekomen dan afgegaan.

Bijlage 3

Verslag van de op 14 maart 2009 gehouden 88^e algemene vergadering (partijdag) van de Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP) in het Van Lodensteincollege te Amersfoort

1.1 Opening

De partijvoorzitter, ds. A. van Heteren, heet een ieder hartelijk welkom en spreekt de wens uit dat van een goede vergadering sprake zal mogen zijn. Hij opent de vergadering met het laten zingen van Psalm 105 vers 3, leest vervolgens 1 Samuël 12 : 16-25 en gaat voor in gebed.

De partijvoorzitter spreekt vervolgens een openingswoord uit naar aanleiding van het gelezen Schriftgedeelte. In de week voor de partijdag reed hij met zijn auto op de rijksweg A4 bij Schiphol en las daar op een billboard “Er is waarschijnlijk geen God, durf zelf te denken en geniet van dit leven”. Wat een ontstellende gedachte en dan juist op de plaats waar nog maar zo kort geleden door een overlevende van de crash van een vliegtuig van Turkish Airlines werd beleden “Ik heb God gedankt dat we gespaard zijn gebleven”. God is er van eeuwigheid tot eeuwigheid. “Gewis, daar is een God die leeft, en op deez’ aarde vonnis geeft” (Psalm 58 ber.). Het is de werkelijkheid dat Hij met Zijn oordelen zal komen. En dat blijkt ook uit het gelezen Schriftgedeelte. Het is de tijd van de tarweoogst. Normaal gesproken is het dan droog in Israël, maar nu is sprake van donder en regen. Daardoor zal de oogst geheel of gedeeltelijk zijn mislukt. God laat op het gebed van Samuël merken dat Hij er is. “Gewis, daar is een God die leeft, en op deez’ aarde vonnis geeft”. Zo dachten wij op Prinsjesdag nog dat het goed zou gaan met de economie. Maar nu is het zo heel anders. Er is sprake van een economische crisis, van financiële tekorten en stijgende werkloosheid. Zou dat niet in verband staan met het afwijken van ons volk van God, het zondigen tegen God? Denk aan de adoptie van buitenlandse kinderen door homoparen en de embryoselectie. Zijn wetten en inzettingen kunnen niet ongestraft terzijde worden gelegd. De Heere blaast in het dienen van de afgoden. Het is niet toevallig dat Hij blaast in onze rijkdom en welvaart. De Heere zal rechtvaardig oordelen. In de dagen van Samuël werd een koning begeerd. Dan zou het pas goed gaan met Israël. Naast deze zondige begeerte was er het dienen van de Baäls en Astharoths. Toen de donder en de regen kwam “vreesde al het volk zeer den HEERE en Samuël”. Daar is in deze tijd helaas niets van te merken. “En al het volk zeide tot Samuël: Bid voor uw knechten den HEERE, uw God, dat wij niet sterven; want boven al onze zonden hebben wij dit kwaad daartoe gedaan, dat wij voor ons een koning begeerd hebben. Toen zeide Samuël tot het volk: Vreest niet, gij hebt al dit kwaad gedaan; doch wijk niet van achter den HEERE af, maar dient den HEERE met uw ganse hart”. Wie afgoden dient, zal teleurgesteld uitkomen. Alleen de Heere kan en zal verlossen naar Zijn eeuwig en vrijmachtig welbehagen. Samuel zegt: “Vreest slechts den HEERE, en dient Hem trouwelijk met uw ganse hart”. Uit de mond van Samuël klinkt de oproep om de Heere te dienen, “want ziet, hoe grote dingen Hij bij ulieden gedaan heeft”. De Heere heeft donder en regen gezonden. Hij heeft in het verleden ook in ons land grote dingen gedaan. Allemaal redenen om de knieën voor die eeuwige en waarachtige God te buigen. En hoewel vergaderzalen geen kerken zijn, moet toch iets van wat Samuël zegt in ons spreken in de politiek doorklinken. Wij mogen niet zwijgen over de in ons land en door ons volk bedreven zonden. Evenmin over de noodzaak van bekering tot God. “Vreest slechts den HEERE, en dient Hem trouwelijk met uw ganse hart”. En de waarschuwing mag niet ontbreken, want “indien gij voortaan kwaad doet, zo zult gijlieden, als ook uw koning, omkomen”. Als de Heere niet wordt gediend, dan betekent dat omkomen. Zelfs als na verloop van tijd de welvaart in ons land weer terugkeert, is toch sprake van een omkomen als God niet wordt gediend en Zijn Naam niet wordt gevreesd. Ook in de politiek moet in bewogenheid ons volk worden voorgehouden dat wij allen op reis zijn naar de eeuwigheid en dat de Heere rechtvaardig zal oordelen. Wij moeten

onze eigen onwaardigheid leren inleven; beseffen dat wij totaal niets verdiend hebben. Dat is de werkelijkheid die doorleefd moet worden. Wij hebben God in Adam de rug toegekeerd. En als dat anders is geworden, is dat alleen uit God te verklaren, Die de kinderlijke vreze Gods in het hart werkt en de droefheid over de zonden en het eigen vonnis leert onderschrijven. “Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig”. Christus is gevonnist en heeft de zaligheid voor de Zijnen verworven. Er is vrede voor helwaardigen door het bloed van Christus. Het komt er voor een ieder dan ook op aan om door genade daarvan geen vreemdeling te zijn. Dan wordt al in dit leven Gods gunst ervaren als voorsmaak van de eeuwige gelukzaligheid. “Door U, door U alleen, om ‘t eeuwig welbehagen”.

De partijvoorzitter verklaart de vergadering met dit openingswoord voor geopend en meldt dat met kennisgeving afwezig zijn de heren mr. P.J. den Boef, ds. C.A. van Dieren, dr.mr. J.T. van den Berg, G. van den Berg, dhr. H.C. Schriever, ds. J.M.D. de Heer, ds. H. Lassche, ds. W. Chr. Hovius, ir. L. van der Waal, A. de Boer, P. van Heeswijk (CDA) en de plaatselijke kiesvereniging van Lingewaal.

De partijvoorzitter herinnert vervolgens aan het overlijden van ds. S. de Jong op 1 mei 2008. Hij was lid van het Hoofdbestuur. Verder ook aan de heer C.G. Boender, overleden op 18 januari 2009. Hij was eveneens lid van het Hoofdbestuur (partijsecretaris) en bovendien jarenlang burgemeester.

Verder vraagt hij aan de leden van het stembureau, zoals vermeld aan het slot van de agenda, om na het zingen van het Wilhelmus naar de door de leden van de regelingscommissie te wijzen ruimte te gaan voor het tellen van de stemmen met betrekking tot de verkiezing van Hoofdbestuursleden.

Ook wijst hij er nog op dat de agenda, het verslag van de vorige algemene vergadering, voorstellen, etc. allemaal te vinden zijn in het Jaarverslag 2008. Niet-afgevaardigden hebben een agenda met de daarbij behorende bijlagen ontvangen bij hun toegangskaart.

De ontvangen amendementen zijn voorzien van een preadvies van het Hoofdbestuur per brief van 24 februari 2009, kenmerk P090224.025, toegezonden aan de besturen van de plaatselijke kiesverenigingen.

1.2 Telefax aan H.M. de Koningin

De partijvoorzitter deelt mee dat een telefax wordt verzonden aan H.M. de Koningin met de volgende inhoud:

“Majesteit,

De leden en het bestuur van de Staatkundig Gereformeerde Partij die thans in Amersfoort in algemene vergadering bijeen zijn, betuigen hun eerbied jegens Uw Majesteit en spreken hun hartelijke verbondenheid uit aan U en Uw Koninklijk Huis.

De Staatkundige Gereformeerde Partij wil staan in de gereformeerde traditie van de Reformatie en de Nadere Reformatie. Dit jaar herdenken wij, dat Johannes Calvijn 500 jaar geleden werd geboren. In 2008 herdachten velen in kerkelijke en staatkundige kringen, dat het 400 jaar geleden is, dat de Nadere Reformatie gestalte kreeg in ons land.

Zowel de Reformatie, als de Nadere Reformatie is ons voorgedaan in de belijdenis dat het Gods wijze is, dat de koningen regeren, en dat Gods Woord ons gebiedt in het bijzonder de koning te eren. Zij gingen ons eveneens voor in de belijdenis dat Gods geboden wezenlijk zijn voor het persoonlijke en het publieke leven. Tegenwoordig bepalen de normen van de autonome mens veelal de beleidskeuzes en de verhoudingen binnen onze samenleving. De marges om God naar Zijn Woord te dienen nemen af.

De Staatkundig Gereformeerde Partij wil, staande in de gereformeerde traditie, vast blijven houden aan de norm van Gods Woord voor de overheid en het volk, namelijk de liefde tot God en de liefde tot de naaste. Een reformatie van ons persoonlijk leven en van de samenleving is nodig, omdat God

het waard is door ons gediend en geëerd te worden en omdat alleen op die wijze heil en zegen te verwachten is voor de samenleving.

De leden en het bestuur van de Staatkundig Gereformeerde Partij wensen U getrouwheid aan de gereformeerde beginselen toe in de uitoefening van uw verantwoordelijke ambt en wensen U en Uw Koninklijk Huis Gods onmisbare zegen toe.

Amersfoort, 14 maart 2009

drs. P.A. Zevenbergen

Secretaris van het Hoofdbestuur van de Staatkundig Gereformeerde Partij”

1.3 Zingen van de coupletten 1 en 6 van het Wilhelmus

Op verzoek van de partijvoorzitter worden de coupletten 1 en 6 van het Wilhelmus staande gezongen.

2. Vaststellen van het verslag van de op 15 maart 2008 gehouden Algemene Vergadering

De tekst van het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. Naar aanleiding van het verslag worden geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt.

3.1 Vragen naar aanleiding van het Jaarverslag 2008

De plaatselijke kiesvereniging van Barneveld vraagt wat wordt bedoeld op pagina 11 onder paragraaf 2.4 met het thema “vergroten stemmenpotentieel door bredere positionering van de partij” uit het beleidsplan. De heer W. Kolijn antwoordt dat het gaat om een op dit moment door een werkgroep uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden van vergroten van het stemmenpotentieel. Er zijn mensen die op de SGP stemmen, doch niet tot de achterban daarvan gerekend mogen worden. Zij stemmen op de SGP vanwege bepaalde standpunten die hen erg aanspreken. De vraag moet worden beantwoord of deze stemmers beter in beeld gebracht en ook vastgehouden kunnen worden.

De partijvoorzitter zegt de secretaris dank voor de verrichte werkzaamheden en wenst hem sterkte toe voor de toekomst.

3.2 Vaststellen van de balans, de staat van baten en lasten en de toelichting daarop

Er worden geen vragen gesteld over de desbetreffende financiële stukken die vervolgens ongewijzigd worden vastgesteld. De Algemene Vergadering déchargeert het Hoofdbestuur.

De partijvoorzitter zegt ook de penningmeester hartelijk dank voor de verrichte werkzaamheden.

3.3 Voorstel van het Hoofdbestuur inzake ledenbijdrage 2010

De partijvoorzitter wijst erop dat een aantal amendementen is ontvangen. Bij brief d.d. 24 februari 2009, kenmerk P090224.025, zijn die voorzien van een preadvies toegezonden aan de besturen van de plaatselijke kiesverenigingen. Het preadvies van het Hoofdbestuur is om wél in te stemmen met het gewijzigde voorstel zoals dat in bovenbedoelde brief is vermeld (kern van de wijziging is dat daarmee voorkomen wordt dat de indexatie van de ledenbijdrage en de werkelijke loon- en prijsstijgingen uit elkaar gaan lopen) en dat de amendementen voor zover die een andere strekking hebben krachtig worden ontraden.

Vervolgens geven de plaatselijke kiesverenigingen van Nieuwkoop, Barneveld en Nunspeet-Hulshorst aan zich in het gewijzigde voorstel van het Hoofdbestuur te kunnen vinden en daarom hun amendement in te trekken, zodat die geen onderdeel meer uitmaken van de besluitvorming. De plaatselijke kiesverenigingen van Rijssen, Kootwijkerbroek, Middelburg en Yerseke handhaven hun amendement en geven daar een korte toelichting op die ook is terug te vinden in de toelichtende tekst op deze amendementen. De heer J.P. Tanis geeft als partijpenningmeester desgevraagd aan niets toe te kunnen voegen aan het uitvoerige preadvies van het Hoofdbestuur. Uit de daaropvolgende stemming bij handopsteken blijkt dat de amendementen van de plaatselijke

kiesverenigingen van Rijssen, Kootwijkerbroek, Middelburg en Yerseke bij overgrote meerderheid worden verworpen, terwijl het gewijzigde voorstel van het Hoofdbestuur met een zeer grote meerderheid wordt aanvaard.

4. Rondvraag

De plaatselijke kiesvereniging van Uddel wijst op de gedachte van ds. W. Visscher om desnoods de staat tactisch als een neutrale staat te erkennen. In het *Reformatorisch Dagblad* riepen J. Kloosterman en H.J. Nijsink van de SGP-jongeren op tot een interne partijdiscussie over het thema godsdienstvrijheid. Het zal in deze discussie gaan om de interpretatie van artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Gevraagd wordt of het Hoofdbestuur expliciet wil uitspreken of dit artikel 36 voor ons onopgeefbaar is en hoe zij verstaan moet worden ten aanzien van de dagelijkse praktijk.

Ook de samenwerking van de SGP met de ChristenUnie in het Europees Parlement roept bij deze kiesvereniging vragen op. Hoeveel water wil het Hoofdbestuur bij de wijn doen om ondanks onze principiële uitgangspunten de samenwerking in stand te houden? In een artikel in het *Reformatorisch Dagblad* lazen we hoe moeizaam een gezamenlijk verkiezingsprogramma tot stand is gekomen. Daar komt nog de vraag bij hoe serieus het Hoofdbestuur de brochure neemt die destijds is uitgegeven om een standpunt in te nemen ten aanzien van de plaats van de vrouw (Man en vrouw schiep Hij hen). Het gaat hier dan niet om het private domein maar om de publieke ruimte met een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De vraag is of het Hoofdbestuur wil aangeven binnen welke grenzen samenwerking mogelijk is. Dat geeft duidelijkheid voor de SGP en voor de ChristenUnie.

De plaatselijke kiesvereniging maakt zich zorgen over het steeds verder oprekken van de grenzen van de partijbeginselen ten gunste van de samenwerking.

Samengevat gaat het om de volgende vragen:

1. Is artikel 36 voor de SGP onopgeefbaar?
2. Hoe moet zij verstaan worden ten aanzien van de dagelijkse praktijk in raden, staten en kamer?
3. Wil het hoofdbestuur de kaders aangeven waarbinnen samenwerking (in een verticale lijstverbinding) nog mogelijk is en wanneer samenwerking niet meer mogelijk is?

De partijvoorzitter beantwoordt de eerste vraag voluit bevestigend. De tweede vraag is eigenlijk veel te complex voor de rondvraag. Het Hoofdbestuur beraadt zich op deze en andere vraagstukken die de "vertaling van onze beginselen" naar de politieke praktijk van alledag betreffen. Overigens is noch de Bijbel noch de daarop gebaseerde belijdenisgeschriften een "politiek spoorboekje" en moet de spanning tussen beginsel en praktijk niet worden weggemasseed, noch door de beginselen aan de praktijk aan te passen, noch door de praktijk te negeren en los daarvan te opereren. Het eerste is beginselverzaking, het laatste is een (onbijbelse) functieverwaarlozing. De kaders waarbinnen samenwerking moet worden vormgegeven zijn vastgelegd in de op 24 juni 2006 door de huishoudelijke vergadering vastgestelde samenwerkingsregeling en moet per geval worden beoordeeld.

De plaatselijke kiesvereniging van Veen heeft een vraag en een opmerking. Gevraagd wordt of de nu weer ontvangen overheidssubsidie blijvend is of dat hierover nog verdere, definitieve besluiten genomen moeten worden. De partijvoorzitter antwoordt dat de Raad van State, de hoogste rechterlijke instantie die over subsidiegeschillen beslist, bij uitspraak van 5 december 2007 heeft bepaald dat de subsidie aan de SGP moet worden toegekend en verwijst naar de uitvoerige passages in het vorig jaar aan de plaatselijke kiesverenigingen toegezonden Jaarverslag 2007, pag. 14-15. Met het oog op de voor ons allen onbekende toekomst is definitief natuurlijk altijd maar een relatief begrip.

De plaatselijke kiesvereniging merkt verder op te constateren dat de jongerenorganisatie en het Hoofdbestuur niet altijd op een lijn zitten. Dit is uiteraard ook niet altijd nodig, maar de kiesvereniging roept beide organisaties wel op, om toch zoveel mogelijk onderling een goede

communicatie te onderhouden en - met name in de media - zoveel mogelijk in overeenstemming met elkaar naar buiten te treden. Dit om gemakkelijk ontstane, maar niet zo gemakkelijk uit te roeien misverstanden te voorkomen.

Deze opmerking wordt door het Hoofdbestuur helemaal onderschreven, niet alleen voor wat betreft de jongeren, maar het geheel van de partij. Sommige artikelen in de pers zijn op z'n minst ongelukkig te noemen en dat moet waar het kan worden voorkomen. Overigens is het ook niet verstandig zondermeer op krantenartikelen af te gaan, zonder de bron daarvan te raadplegen. Bovendien zijn de partijgeledingen formeel onafhankelijk van de partij. Evenzeer is van belang dat van de achterban van een politieke partij een "gezonde debatcultuur" mag worden verwacht, het op de eigen merites beoordelen van argumenten en opvattingen. Aan verbetering van die debatcultuur moet - onder andere door plaatselijke kiesverenigingen - nog flink worden gewerkt.

De plaatselijke kiesvereniging van Wierden vraagt of het wel goed gaat met de jongeren van de partij en of het Hoofdbestuur er wel erg in heeft dat onze jongeren steeds meer sprekers uitnodigen met een visie die niet overeenkomt met de beginselen van onze partij, om daarmee in discussie te gaan. Het gevaar is aanwezig dat deze linkse visies bij onze jongeren ingang vinden. De kiesvereniging vindt dat geen goede ontwikkeling en vraagt wat het Hoofdbestuur hiertegen kan en denkt te doen. Een zelfde soort vraag wordt gesteld door de plaatselijke kiesvereniging van Echteld.

In de jaarvergadering van deze kiesvereniging is het artikel in het *Reformatisch Dagblad* met de kop SGP-Jeugd: deel Jeruzalem onder Palestijns bestuur aan de orde geweest en besproken. De kiesvereniging heeft met verontwaardiging kennis genomen van de controversiële opvattingen van de SGP-jongeren met betrekking tot de deelbaarheid van de stad Jeruzalem. Op grond van de bijbelse noties aangaande de beloften voor het volk Israël als de beminden om der vaderen wil en de vele verwijzingen naar Jeruzalem als een afschaduwing van het Hemelse Jeruzalem, maar ook de visie van de partij zoals verwoord in het beginselprogramma, betreurt de kiesvereniging ten eerste dat de SGP-jongeren hiervan afstand neemt. Blijkbaar zijn de SGP-jongeren - met alle respect voor hun activiteiten - minder bekend met de wordingsgeschiedenis van de Staat Israël en Gods bedoelingen met Zijn bondsvolk en profetieën die zijn uitgesproken over de toekomst van Israël en de positie van Jeruzalem. In Psalm 122 onberijmd lezen we: "Jeruzalem is gebouwd als een stad, die wèl samengevoegd is." Gevraagd wordt of het Hoofdbestuur met de kiesvereniging van mening is dat de SGP-jongeren met hun uitlatingen over de schreef zijn gegaan en daarmee het SGP-standpunt ondermijnen en wat het Hoofdbestuur op korte termijn hieraan zal gaan doen. De kiesvereniging sluit af met de wens om te bidden om de vrede voor Jeruzalem. Dat is niet alleen onze dure plicht, maar daar is ook een belofte aan verbonden, namelijk "wèl moeten zij varen, die u beminnen".

De partijvoorzitter verwijst in zijn beantwoording in de eerste plaats naar zijn reactie op de opmerking van de plaatselijke kiesvereniging van Veen. Hij voegt daaraan toe dat het uitnodigen van sprekers met een van de partij afwijkende visie juist een van de middelen is om het politieke debat te bevorderen, om argumenten te proeven, zondig te weerleggen of om juist de eigen politieke opvattingen en argumenten bij te stellen. Ook een politieke partij moet bereid zijn zichzelf een spiegel voor te laten houden en zich door anderen te laten opscherpen. Natuurlijk moet dat wel op een verantwoorde wijze gebeuren en is een en ander ook sterk afhankelijk van de aard van het onderwerp. Immers, niet alles staat ter discussie. Zo is de Bijbel het onfeilbare Woord van God waaraan niet getornd mag worden. Maar over de vertaling naar de hedendaagse politieke praktijk is meer te zeggen, al is het daar nu het moment niet voor. Ook met het uitnodigingenbeleid moet dus verstandig worden omgegaan. En daarom spreken Hoofdbestuur en bijvoorbeeld SGP-jongeren elkaar ook regelmatig om elkaar ook in dit soort zaken scherp te houden.

Voor wat betreft de vraag van Echteld merkt de partijvoorzitter nog op dat een discussie niet op basis van krantenartikelen moet worden gevoerd, maar dat tenminste verwacht mag worden dat dan ook terdege en integraal kennis is genomen van de bron daarvan, in dit geval een manifest van de SGP-jongeren, voordat meer of minder fundamentele kritiek daarop wordt geleverd. De partijvoorzitter zegt het de plaatselijke kiesverenigingen gemakkelijk te maken omdat het manifest

van de SGP-jongeren in de hal te verkrijgen is, al is het aantal exemplaren beperkt. En praat hier vooral over met de opstellers van het manifest en degenen die daarvoor verantwoordelijk zijn, dus het bestuur van de SGP-jongeren, zo merkt hij op. Het voorgaande laat natuurlijk onverlet dat voorzichtig moet worden omgegaan met perspublicaties, zoals al eerder is gezegd, juist ook omdat daar zo gemakkelijk mee aan de haal kan worden gegaan zonder dat de echte feiten en nuances worden gekend. Maar tegelijk sluit dat de plicht niet uit om zich grondig te oriënteren op de feiten vóóordat (te gemakkelijk) commentaar wordt geleverd. Beide elementen zijn van groot belang.

5. Mededelingen

De partijvoorzitter doet vervolgens een aantal mededelingen.

Na de pauze zal ir. B.J. van der Vlies zijn partijrede uitspreken. Voor iedereen is een exemplaar van de partijrede gratis beschikbaar. Na de sluiting van de vergadering kan die worden afgehaald bij één van de tafels (met de lunchpakketten). Daarnaast wordt bij *de Banier* die D.V. op 27 maart 2009 verschijnt ook een exemplaar van de partijrede gevoegd.

Plaatselijke kiesverenigingen die een pakketje partijredes hebben besteld, kunnen die op naam afhalen bij de tafels. Daar liggen de pakketten klaar.

Vanaf half maart tot half april worden regionale voorlichtingsbijeenkomsten gehouden in verband met de gemeenteraadsverkiezingen D.V. in 2010. Alle besturen en raadsfracties worden verwacht. Per bestuur en raadsfractie is een losbladig handboek beschikbaar met handreikingen, dat in de loop van de tijd met andere handreikingen zal worden aangevuld.

Met het oog op de campagne voor deze gemeenteraadsverkiezingen wijst de partijvoorzitter op promotieartikelen zoals de oranje veiligheidshesjes en de inmiddels bekende SGP-slabbetjes.

Tot slot deelt de partijvoorzitter mee dat D.V. op woensdagavond 22 april 2009 het partijbrede congres over “Christen-zijn in een seculiere samenleving; de Vroege Kerk als inspirerend voorbeeld” in Woudenberg zal worden gehouden. Tijdens deze conferentie staat de vraag centraal wat christenen en christenpolitici kunnen leren van christenen die zo’n 2000 jaar geleden leefden. Ook presenteert het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP een publicatie over dit thema.

6. Uitslag van de (her)verkiezing van leden van het Hoofdbestuur

Voordat de partijvoorzitter de uitslag van de (her)verkiezing van leden van het Hoofdbestuur bekend maakt, deelt hij mee dat op de aan H.M. de Koningin verzonden telefax een antwoord is ontvangen. Het telefaxbericht luidt als volgt:

“Den Haag, 14 maart 2009

De Weledelgeleerde Heer

Drs. P.A. Zevenbergen

Secretaris van het Hoofdbestuur van de

Staatkundig Gereformeerde Partij

Op verzoek van Hare Majesteit de Koningin breng ik U, het bestuur en de leden van de Staatkundig Gereformeerde Partij, heden verenigd te Amersfoort ter gelegenheid van de algemene vergadering, haar oprechte dank over voor Uw vriendelijke bericht en de gevoelens van verbondenheid met haar en haar huis zoals daarin tot uitdrukking gebracht.

De Chef van het Militaire Huis van

Hare Majesteit de Koningin

voor deze

Adjutant van Dienst van

Hare Majesteit de Koningin

*P.M.G. Lukken
Luitenant-kolonel van de
Koninklijke Luchtmacht**

Daarna maakt de partijvoorzitter de uitslag van de stemming bekend. Hij is zelf aftredend en herkiesbaar. Nevenkandidaat is drs. M.A. Kempeneers. Er zijn 361 geldige stemmen uitgebracht en 1 blanco stem. Op ds. Van Heteren zijn 355 stemmen uitgebracht en op drs. Kempeneers 6 stemmen. Ds. Van Heteren is dus verkozen.

Ook ds. C.A. van Dieren is herkiesbaar. Nevenkandidaat is ds. J.M.D. de Heer. Er zijn 360 geldige en 2 blanco stemmen uitgebracht. Op ds. Van Dieren zijn 360 stemmen uitgebracht en op ds. De Heer is geen stem uitgebracht. Ook ds. Van Dieren is dus verkozen.

Tot slot is ook ds. A. Vlietstra herkiesbaar. Nevenkandidaat is ds. H. Lassche. Er zijn 360 geldige stemmen uitgebracht, 1 blanco stem en 1 stem op een niet op de bindende voordracht vermelde persoon. Op ds. Lassche zijn 37 stemmen uitgebracht en op ds. Vlietstra 323 stemmen. Daarmee is ook ds. Vlietstra verkozen.

Desgevraagd geeft ds. Vlietstra aan in zijn verkiezing te bewilligen onder de inwachting van de zegen van de Heere. Ook de partijvoorzitter geeft dat aan. Ds. Van Dieren zal van zijn herverkiezing in kennis worden gesteld.

7. Rede van ir. B.J. van der Vlies, voorzitter Tweede Kamerfractie

De heer ir. B.J. van der Vlies spreekt een rede uit onder de titel "Geen ijdele zorg", waarvoor hij door de partijvoorzitter hartelijk dank wordt gezegd.

De hierboven bedoelde uitgesproken tekst betreft enkele hoofdpunten uit de meer uitvoerige schriftelijke tekst van de partijrede, waarnaar korthedshalve wordt verwezen en die als bijlage bij *De Banier* van 27 maart 2009 (88^e jaargang, nr. 6) is toegezonden aan alle leden en donateurs van de SGP.

8. Forum

De algemeen voorzitter van het Hoofdbestuur, de heer W. Koliijn, opent de forumdiscussie over "Duurzaam (en) betrokken" met enkele inleidende woorden.

Het forum bestaat naast de heer Koliijn uit de heren ir. B.J. van der Vlies, mr. C.G. van der Staaïj, drs. B. Belder en ir. J. Lock.

De heer Koliijn zegt dat het forum staat in het teken van de D.V. op 4 juni 2009 te houden verkiezing van de leden van het Europees Parlement. De ChristenUnie en de SGP nemen opnieuw met een gezamenlijke lijst aan de verkiezing deel. De vraag is waarin ChristenUnie-SGP zich onderscheiden van andere partijen. Wat is duurzaam en wat heet betrokken? Is de specifieke inbreng van de SGP aanwijsbaar? In het licht van de internationale solidariteit legt hij aan de heer Belder de stelling voor dat de bescherming van christelijke minderheden en steun aan de staat Israël belangrijke aandachtspunten c.q. speerpunten van het beleid van de Eurofractie zijn en blijven.

De heer Belder bevestigt dat volmondig, maar vult aan dat het ook hoog tijd wordt om de krachten te bundelen als het gaat om christelijke minderheden in de lidstaten van de Europese Unie zelf. Er is sprake van een toenemende intolerantie. Een fermere houding ten opzichte van het secularisme (denk aan de anti-discriminatie richtlijn die wordt voorbereid) is nodig. De Eurofractie blijft aandacht geven aan christelijke minderheden buiten Europa, maar zal daaraan ook zeker aandacht geven binnen de Europese Unie.

De heer Van der Staaïj merkt op dat Israël een belangrijk aandachtspunt is. Het is hard nodig om een krachtig geluid te laten horen tegen groepen en fracties die Israël consequent in de verdachtenbank zetten. Israël heeft te maken met een heel agressieve bejegening van de omliggende landen en verdient onze steun. De Europese Unie moet geen al te positieve houding aannemen tegen landen die Israël vijandig bejegenen.

In het verkiezingsprogramma gaat het ook over duurzaam en innovatief. Het begrip duurzaamheid is veel breder dan de zorg over klimaat en milieu. Het gaat ook over menselijke relaties, financiële systemen, voedselveiligheid, etc. De heer Kolijn vraagt aan de heer Lock of hij zich in deze relativerende gedachte herkent.

De heer Lock zegt dat innovatief niet alleen kan worden vertaald met vernieuwend, maar ook met anders. Op dat laatste legt hij de nadruk. Er is een andere grondhouding nodig als het om duurzaamheid gaat. Het gaat ook en vooral om investeren in menselijke relaties. Dat is een eigen principieel geluid dat zeker ook in Brussel gehoord moet worden.

De heer Kolijn vraagt aan de heer Van der Vlies of kernenergie een verantwoorde duurzame energiebron is. De heer Van der Vlies antwoordt dat in het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2006 ruimte is geboden voor kernenergie. De bedenkingen tegen kernenergie spitsen zich toe op twee gebieden, namelijk de veiligheid en de afvalproblematiek. Anderzijds levert kernenergie wel een bijdrage aan een vermindering van de CO₂-problematiek. Het kabinet wil over dit onderwerp geen beslissingen nemen. Dat heeft wel iets dubbels nu veel vanuit het buitenland geïmporteerde energie door middel van kerncentrales is opgewekt. Kortom: energiebeleid is niet meer op nationaal niveau te behappen en heeft een Europese dimensie gekregen. Denk ook aan de verkoop van Essent. De heer Belder stelt in dit verband de afhankelijkheid van andere landen, vooral Rusland, aan de orde. Maar door een gebrek aan solidariteit tussen de lidstaten (met name Duitsland en Italië liggen dwars) verandert aan die afhankelijkheid nog niet zo veel. Daarbij moet wel worden bedacht dat energiebedrijven in Rusland staatsbedrijven zijn en het daarmee een gegeven is dat het om grote politieke belangen gaat. Op een vraag vanuit de zaal antwoordt de heer Belder dat het vergaderen door het Europees Parlement op twee verschillende plaatsen (Brussel en Straatsburg) voor wat betreft de ChristenUnie-SGP zo snel mogelijk moet worden beëindigd, maar dat het Europees Parlement daarin geen bevoegdheid heeft. Dat wordt bepaald door de regeringsleiders van de lidstaten. Verder wordt vanuit de zaal gewezen op het belang van windenergie. De heer Van der Vlies antwoordt dat wind- en zonenergie zeker in beeld zijn, maar dat de gevolgen daarvan voor bijvoorbeeld de zeescheepvaart, de visserij, etc. ook zorgvuldig moeten worden afgewogen.

De heer Kolijn merkt op dat er grenzen zijn aan de Europese Unie. Te denken is aan de toetreding van landen tot de Unie, de bevoegdheden van de Europese instellingen en bijvoorbeeld ook de economische crisis. Hij vraagt of de veelgeprezen eurozone nu inderdaad haar waarde bewijst, ook als het gaat om onze nationale economische belangen.

De heer Belder zegt dat de Europese Unie aanloopt tegen problemen die voortvloeien uit het Verdrag van Lissabon. De Unie eigent zich bijvoorbeeld bevoegdheden toe op het gebied van buitenlands beleid. De zogenoemde Hoge Vertegenwoordiger moet zowel lid worden van de Europese Raad als van de Europese Commissie om zo het gezicht van de Unie naar buiten te zijn. Maar dat is wel een heel eigenaardige figuur en positie. Hij vindt dat de instellingen zich aan de eigen bevoegdheden moeten houden.

De heer Kolijn bedankt de leden van het forum heel hartelijk voor hun inbreng.

9. Slotwoord

Ds. D. Heemskerk spreekt een slotwoord uit naar aanleiding van 1 Petrus 3 : 15, luidende: “Maar heiligt God, den Heere, in uw harten; en zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeist van de hoop, die in u is, met zachtmoedigheid en vreze”.

Het is de roeping van de SGP en van SGP'ers om de beginselen van de partij uit te dragen in de maatschappij. Wij zijn niet dopers en mogen ons niet terugtrekken in onze eigen omgeving. Het gaat er om een licht op de kandelaar te zijn, een stad op een berg. Wij mogen ons niet laten weerhouden door mensenvrees. “Maar heiligt God, den Heere, in uw harten”. Dan moeten wij de Heere persoonlijk kennen. De wortel van de zaak moet in ons gevonden worden. “Ik Zal met mijn ganse hart Uw eer. Vermelden, Heer”, U dank bewijzen”. “De lofzang is in stilheid tot U, o God!” Wat

anderen wordt voorgehouden, moet in het eigen hart leven. “En zijt altijd bereid tot verantwoording aan een iegelijk, die u rekenschap afeist van de hoop, die in u is”. In het Woord van God zijn voorbeelden vermeld van personen met politieke verantwoordelijkheden. Denk aan Jozef, Daniël met zijn drie vrienden en ook aan Obadja. Hoe rijk was het dat zij verantwoording aflegden van de hoop die in hen was. Zij waren als schapen gezonden in het midden van de wolven. Verantwoording afleggen, ook als het voor onszelf duister is. En dan van de hoop die in ons is. Dat kan alleen als die hoop is gegrond op het werk van God, gefundeerd op Christus. Gods Woord is onwankelbaar, betrouwbaar, vast en zeker. “Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet.” “Van de hoop, die in u is”. In raden, staten en kamers moet niet gesproken worden over de twijfels die in ons hart leven, over de duisternis en aanvechtingen die ervaren worden. Dat is voor de binnenkamer. Maar wel moet verantwoording worden afgelegd van de hoop, die in ons is. Te allen tijde. Dat is niet afhankelijk van de kracht die wij voelen. En dat “met zachtmoedigheid en vreze”. Dat betekent met geduld en lijdzaamheid, maar ook met beslistheid. Met zachtmoedigheid om de zaak van Christus geen schade te doen.

Ds. Heemskerk spreekt tot slot de wens uit dat God die inwendige kracht zal geven, die Hij Zijn heiligen bereidt, om altijd bereid te zijn tot verantwoording aan een iegelijk, die rekenschap van u afeist van de hoop, die in u is, met zachtmoedigheid en vreze.

Vervolgens wordt op verzoek van ds. Heemskerk gezongen Psalm 119 vers 9 en 10.

10. Sluiting

Ds. Heemskerk zegt een ieder hartelijk dank voor de komst en de inbreng. Een bijzonder woord van dank richt hij tot de conciërge, de leden van de regelingscommissie, de leden van het stembureau en de organist.

Hij deelt nog mee dat aan de uitgang een collecte wordt gehouden ter bestrijding van de kosten voor de partijdag.

Op verzoek van ds. Heemskerk worden de Kamerleden staande toegezongen Psalm 134 vers 3, waarna hij de partijdag met gebed sluit.

Financieel jaarverslag

Verlag van de penningmeester

(toelichting op de samengevoegde rekening van baten en lasten over het jaar 2009; bedragen afgerond op 1.000 euro's)

Algemeen

Ook het afgelopen jaar stond in het teken van de nodige veranderingen binnen de organisatie van de SGP. Het beleidsplan is officieel vastgesteld en vormt een goede basis voor het beleid van de komende jaren. De uitwerking daarvan is inmiddels ter hand genomen. We hopen dat de betrokkenen kracht en wijsheid mogen ontvangen om de plannen uit te werken, en dat één en ander mag leiden tot een gestructureerde aanpak van de plannen door de diverse geledingen binnen de SGP. De verdere professionalisering van de organisatie die gestart is in 2008 heeft ook een vervolg gekregen. In de loop van het afgelopen jaar is naast de vervanging van de hardware ook een nieuw softwarepakket in gebruik genomen waardoor de kwaliteit van de informatie verder kan verbeteren. Het pakket biedt tevens mogelijkheden om de dienstverlening aan de kiesverenigingen verder uit te breiden. In het komende jaar hopen we hiervoor verdere plannen te ontwikkelen. Conform het beleidsplan wordt er daarnaast een adviseur geworven die de kiesverenigingen op alle mogelijke manieren kan ondersteunen.

Naast bovengenoemde zaken die (forse) impact hebben gehad op het resultaat over 2009, hebben de juridische procedures ook de nodige kosten met zich meegebracht. Gelukkig hebben de leden ook de SGP het afgelopen jaar weer ruim bedeed; aan giften en overbetalingen ontving de partij in het afgelopen jaar maar liefst bijna € 134.000. Voor uw grote offervaardigheid voor onze partij zeggen wij u allen zeer hartelijk dank.

Hieronder volgt een korte toelichting op een aantal posten van de jaarrekening over 2009.

BATEN

De totale baten bedroegen over het jaar 2009 € 1.400.000. Dat is ten opzichte van de begroting ruim € 85.000,- meer dan voorzien. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Partijblad

Per saldo waren de totale baten voor *De Banier* € 20.000 meer dan begroot. Dit is vooral veroorzaakt door een hoger bedrag aan overbetalingen / giften dan begroot. Er is in 2009 ruim € 51.000 ontvangen ten opzichte van de begrote € 35.000.

Subsidie

De totaal ontvangen subsidie in 2009 is per saldo bijna € 30.000 meer dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervan is de definitieve beschikking over het boekjaar 2008. Bij de uiteindelijke afrekening is gebleken dat er alsnog een bedrag van ruim € 24.000 aan subsidie over 2008 uitgekeerd wordt.

Rente

Als gevolg van de lage rentetarieven zijn de rentebaten € 15.000,- lager dan begroot.

Overige opbrengsten

De opbrengsten zijn een kleine € 20.000,- hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak is een in 2009 ontvangen niet begrote projectsubsidie van € 13.000 ten behoeve van vorming en scholing van raadsleden.

LASTEN

De totale lasten bedroegen over het jaar 2009 € 1.250.400. Dat is ruim € 120.000 minder dan begroot. Ook nu worden de belangrijkste verschillen hieronder toegelicht.

Personeelskosten

De personeelskosten vielen fors lager uit dan begroot, namelijk ruim € 105.000. Er zijn enkele oorzaken die het grootste gedeelte van het verschil verklaren. De conform het opgestelde beleidsplan begrote vacatures konden nog niet allemaal ingevuld worden of werden pas in de loop van het jaar ingevuld. Hierdoor is de post salariskosten fors lager dan begroot.

Daarnaast is een bedrag van € 24.000 ten laste van verkiezingen geboekt en kwam zo dus in mindering op de post personeelskosten.

Vergaderkosten

De in de begroting opgenomen activiteiten zijn slechts gedeeltelijk uitgevoerd en de wel uitgevoerde activiteiten zijn tegen lagere kosten gerealiseerd dan waarvoor deze begroot waren. Per saldo heeft dit tot € 45.000 lagere kosten geleid dan in de begroting was opgenomen.

Public Relations

Aan advertentie- en beurskosten is ongeveer de helft van de begrote kosten besteed. Per saldo levert dit een voordeel op van plm. € 25.000.

Algemene kosten

De algemene kosten zijn een kleine € 20.000 hoger dan begroot. De belangrijkste reden hiervoor is de toename van de advieskosten, voornamelijk als gevolg van de lopende juridische procedures.

Resultaat 2009

Het boekjaar 2009 is per saldo afgesloten met een positief resultaat van ruim € 148.000. Dit in tegenstelling tot een vooraf begroot negatief resultaat van € 57.000. Het positieve resultaat is het saldo van € 85.000 aan hogere inkomsten en € 150.000 minder uitgaven dan begroot.

Resultaatbestemming

De resultaatbestemming over 2009 is als volgt:

› Bestemmingsreserve huisvesting

Uit het resultaat 2009 is een bedrag van € 100.000,- ten gunste van de bestemmingsreserve huisvesting geboekt. Momenteel wordt de mogelijkheid onderzocht om na afloop van het huidige huurcontract een pand aan te kopen. Deze reserve, die gevormd is vanuit de boekwinst die is behaald op de verkoop van het ds. G.H. Kerstenhuis, zou daarvoor gebruikt kunnen worden. Na verwerking van deze mutatie bedraagt het saldo ultimo 2009 € 536.898.

› Bestemmingsreserve verkiezingen

Uit de bestemmingsreserve verkiezingen is ten gunste van het resultaat over 2009 een bedrag van € 75.000,- vrijgevallen ter dekking van de campagnekosten. Het saldo van deze reserve bedraagt ultimo 2009 € 625.000.

› Bestemmingsreserve ICT

In 2008 is er een bestemmingsreserve gevormd ter dekking van de in de toekomst te maken kosten ten behoeve van de noodzakelijke investeringen op gebied van kantoorautomatisering (zowel software als hardware). Ter dekking van een aantal in 2009 gedane uitgaven is er een bedrag van € 30.000 ten gunste van het resultaat over 2009 vrijgevallen zodat de reserve ultimo 2009 nog € 45.000 bedraagt.

› **Algemene reserve**

Per saldo resteert een bedrag van € 153.875 dat toegevoegd is aan de algemene reserve.

Sliedrecht, februari 2010

J.P. Tanis

Balans per 31 december 2009*(bedragen in euro's)*

	<u>31-12-2009</u>	<u>31-12-2008</u>
ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Kantoorinrichting/apparatuur/software	113.887	4.631
Financiële vaste activa		
Effecten	556.367	241.500
Spaargelden	3.268.079	3.408.053
Vorderingen		
Rekening-courant		
Guido de Brès-Stichting, WI-SGP	29.310	16.507
SGP-jongeren	15.834	11.139
Stichting Fractiebijstand SGP	21.614	52.520
Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa	-	2.475
Partijbijdragen	-	18.727
Rente	62.440	27.182
Subsidies	87.699	84.484
Overige vorderingen	50.521	44.079
Liquide middelen	173.840	99.885
	<u>4.379.591</u>	<u>4.011.182</u>
PASSIVA		
Vermogen		
Bestemmingsreserve huisvesting	536.898	436.898
Bestemmingsreserve verkiezingen	625.000	700.000
Bestemmingsreserve ICT	45.000	75.000
Algemene reserve	2.168.740	2.014.865
Vorzieningen		
Verkiezingsfonds	756.008	552.355
Dekking tekorten gelieerde stichtingen / vereniging	115.614	120.803
Kortlopende schulden		
Rekening-courant		
Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa	6.352	-
Partijblad	40.778	27.674
Overige schulden	85.200	83.587
	<u>4.379.591</u>	<u>4.011.182</u>

Rekening van baten en lasten over het jaar 2009

(bedragen in euro's)

	2009		2008
	uitkomst	begroting	uitkomst
BATEN			
Partijbijdragen	362.336	364.500	358.978
Subsidie	486.500	457.000	392.149
Giften	84.050	50.000	20.972
Partijblad De Banier	294.079	274.750	300.977
Rentebaten en waardeveranderingen effecten	142.337	157.500	112.770
Overige opbrengsten	29.947	10.000	15.711
	<u>1.399.249</u>	<u>1.313.750</u>	<u>1.201.557</u>
LASTEN			
Personeelskosten	274.104	380.250	341.577
Afschrijvingen	4.615	6.000	1.930
Huisvestingskosten	30.654	29.150	30.635
Vergaderkosten	48.777	93.000	51.466
Public Relations	314.684	303.500	279.980
Kantoorkosten	186.580	178.600	195.261
Algemene kosten	217.282	197.600	262.835
Rentelasten	10.464	15.000	4.951
Bijdrage aan geledingen	163.215	168.050	139.153
	<u>1.250.374</u>	<u>1.371.150</u>	<u>1.307.788</u>
Resultaat	<u>148.875</u>	<u>57.400-</u>	<u>106.231-</u>
Resultaatbestemming:			
Bestemmingsreserve huisvesting	100.000	-	-
Bestemmingsreserve verkiezingen	75.000-	-	100.000-
Bestemmingsreserve ICT	30.000-	-	75.000
Algemene reserve	153.875	57.400-	81.231-
	<u>148.875</u>	<u>57.400-</u>	<u>106.231-</u>

Aan: het bestuur van de Staatkundig Gereformeerde Partij

Van Ree Accountants en
Belastingadviseurs BV
Sitiopark 2-4
3941 PP Doorn
Postbus 294
3940 AG Doorn

T (0343) 41 59 40
F (0343) 41 44 78
doorn@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben gecontroleerd of de in dit jaarverslag opgenomen balans en rekening van baten en lasten van de Staatkundig Gereformeerde Partij te 's-Gravenhage over 2009 op de juiste wijze is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2009 van de Staatkundig Gereformeerde Partij. Bij die jaarrekening hebben wij op 4 februari 2010 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Het bestuur van de vereniging is verantwoordelijk voor het opstellen van de balans en de rekening van baten en lasten in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2009 van de Staatkundig Gereformeerde Partij. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de balans en de rekening van baten en lasten te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de balans en de rekening van baten en lasten op de juiste wijze is ontleend aan de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel is de balans en de rekening van baten en lasten in alle van materieel belang zijnde aspecten op de juiste wijze ontleend aan de jaarrekening.

Toelichting

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de vereniging en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de balans en de rekening van baten en lasten dienen te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze zijn ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 4 februari 2010 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Doorn, 4 februari 2010
Van Ree Accountants en Belastingadviseurs BV

w.g.

drs. A.H.J. Kraaij
Registeraccountant

Staatkundig Gereformeerde Partij (SGP)
Burgemeester van Reenensingel 101
2803 PA GOUDA

T 0182 - 69 69 00
E voorlichting@sgp.nl

www.sgp.nl

